

Besnik Shabiu

LIBËR PËR MËSUESIN/EN

BIOLOGJIA 9

Për klasën e 9-të të arsimit 9-vjeçar

BOTIME

Prishtinë, 2024

Lejohet për botim teksti shkollor për klasën e nëntë, me vendim të Ministrisë së Arsimit, Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit, nr. 01B-112, të datës 22.07.2024.

BOTIME

Drejtoi botimin: Arlinda RRUSHI
Recensentë të MASHTI-t: 1. Osman FETOSHI,
Bademi MULLALIA, Shemsi MORINA
Korrektore letrare: Oriada DAJKO
Paraqitja grafike: Nexhbedin KAROSHI
Kopertina: Elvis BEJTJA
Shtypi: Shtypshkronja Pegi, Lundër, Tiranë
ISBN: 978-9951-843-13-3

© Botime Pegi sh.p.k., dega në Kosovë, korrik, 2024
Të gjitha të drejtat për këtë botim në gjuhën shqipe janë tërësisht të zotëruara nga Botime Pegi shpk. Ndalohet çdo riprodhim, fotokopjim, përshtatje, shfrytëzim ose çdo formë tjetër qarkullimi tregtar, pjesërisht ose tërësisht, pa miratimin paraprak nga botuesi.

Botime Pegi: tel: +355/ 042 468 833; cel: +355/ 069 40 075 02;
e-mail: botimepegi@botimepegi.al; web: www.botimepegi.al
Spektori i shpërndarjes: cel: +355/ 069 20 267 73; 069 60 778 14;
e-mail: marketing@botimepegi.al
Shtypshkronja Pegi: cel: +355/ 069 40 075 01;
e-mail: shtypshkronjapegi@yahoo.com

HYRJJE

Libri i mësimdhënësit/es për klasën e nëntë është hartuar, duke u bazuar në kurrikulën e fushës së shkencave të natyrës, e miratuar nga Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë dhe Inovacionit të Kosovës. Libri i mësuesit/es nxit përfshirjen aktive të nxënësit/es në përmbajtjen e lëndës, si dhe zhvillon aftësitë bazë të kërkimit shkencor.

Libri i mësuesit/es i klasës së nëntë, i siguron një mbështetje të gjerë mësimdhënies së klasës së nëntë. I referohet librit të mësuesit të klasës së shtatë duke ofruar udhëzime se si të përfitojnë sa më shumë nga përdorimi i këtyre burimeve. Gjithashtu, ky tekst ofron edhe ide të ndryshme mbi mësimdhënien.

Libri i mësuesit/es është i ndarë në kapituj, bazuar në librin e nxënësit/es dhe në nënnjesi. Në të janë përfshirë metodat e mësimdhënies - se si mund të sqarohet një temë e veçantë, dhe të japë ide rreth veprimtarisë në klasë. Këto metoda ofrojnë një sërë idesh lidhur me mënyrën se si mund të shtjellohet një temë e caktuar në klasë. Këtu përfshihen ide rreth veprimtarive në klasë, ndarjes dhe vlerësimit.

Suksese!

FUSHA E KURRIKULËS:		SHKENCAT NATYRORE	
		KLASA: 9	
TEMAT MËSIMORE TË SHPËRNDARA GJATË MUAJVE			
PERIUDHA (I)		PERIUDHA (II)	
SHTATOR-TETOR	NËNTOR-DHJETOR	JANAR-SHKURT-MARS PRILL-MAJ-QERSHOR	
Metabolizmi	Cikli jetësor i organizmave	Trashëgimia te njeriu Zhvillimi individual i njeriut	Evucioni Shëndeti, sjelljet dhe emocionet e njeriut
Lënda: Biologji			
Lënda-ët e fushës kurrikulare			
		Kontributi në rezultatet e të nxënësve për kompetencat kryesore të shkallës IV (Klasa 9).	
		I	Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit – Komunikues efektiv 1, 2, 5, 6, 8;
		II	Kompetenca e të menduarit – Mendimtar kreativ 1, 6, 7, 8
		III	Kompetenca e të nxënësve – Nxënës i suksesshëm 2, 5, 7
		IV	Kompetenca për jetë, për punë dhe për mjedis – Kontribues produktiv 1,
		V	Kompetenca personale – Individ i shëndoshë 7, 8, 9
		VI	Kompetenca qytetare – Qytetar i përgjegjshëm 1, 6, 7,

PLANI DYMUJTOR:	SHTATOR-TETOR
FUSHA E KURRIKULËS:	SHKENCAT NATYRORE
LËNDA:	BIOLOGJI
KLASA:	IX

TEMAT mësimore:	Metabolizmi
<p>RNK- Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shpjellimit të temës/ve:</p> <p>I-1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.</p> <p>5. Prezanton para të tjerëve një projekt për një temë të dhënë, të përgatitur vetë ose në bashkëpunim me grupin, duke gërshetuar format e komunikimit verbal, elektronik dhe veprimin praktik.</p> <p>6. Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun adekuat, të përshtatshëm dhe të saktë, si dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore.</p> <p>II-1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për të sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.</p> <p>7. Interpretton me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar, duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme</p> <p>8. Identifikon me anë të krahasimit dallimet dhe ngjashmëritë midis ligjeve dhe dukurive që ndodhin në natyrë me ato në shoqëri, duke vënë në dukje lidhjen shkak-pasojë midis këtyre dukurive.</p> <p>III. 7. Shfrytëzon në mënyrë të efektshme teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.</p> <p>IV. 1. Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit duke paraqitur, në forma të ndryshme të të shprehurit, shembuj konkretë nga jeta e përditshme.</p> <p>VI- 1. Praktikon të drejtat dhe detyrimet e qytetarisë në situata konkrete jetësore të përditshme, qoftë në klasë, qoftë në shkollë apo gjetiu (si: gjatë diskutimit, respektimit të mendimit të tjetrit etj.).</p>	
<p>RNF- Rezultatet e të nxënit të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shpjellimit të temës/ve:</p> <p>Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke ju referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla, shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, shtazët, bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.</p>	

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore	Njësitë Mësimore	Koha e mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndë mësimore, me çështjet ndërkurrikulare	Burimet
Metabolizmi	RNL Shpjegon konceptet: metabolizëm, anabolizëm dhe katabolizëm. Përshkruan Fotosintezën si proces metabolik-faza e dritës, faza e errësirës. Përshkruan proceset metabolike, Transpiracionin dhe Gutacionin si dhe rolin dhe rëndësinë e ujit në turgorin e qelizës. Shpjegon Tajtjen bimore, llojet dhe rëndësinë e tajtjes te bimët. Përshkruan procesin e Frymëmarjes te bimët ujore dhe tokësore.	Proceset metabolike Fotosinteza Fazat e fotosintezës Transpiracioni dhe guracioni Roli dhe rëndësia e ujit në turgorin e qelizës Frymëmarja qelizore	2 1 1 1 1 2 1 2 1	Mësimdhënie e drejtpërdrejtë (shpjegim, sqarim, ushtrime praktike dhe shembujt); Mësimdhënie joedrejtëpërdrejtë (shqyrtimi, zbulimi, zgjidhja e problemeve); Mësimdhënie me anë të pyetjeve (teknika e pyetjeve drejtuar nxënësve);	Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezantime); Vlerësimi me shkrim i cili realizohet përmes teknikave të ndryshme (testeve, kuizeve, eseve, raportet e punës); Vlerësimi i punës praktike/eksperimentale; Vlerësim për ecurinë dhe produktin e punës me projekte;	Gjuhë dhe komunikim Kimi, Fizikë Art figurativ.	Libri, Biologjia 6 Libri, Biologjia 7 Internet- Youtube.

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore RNL	Njësitë Mësimore	Koha e mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndë mësimore, me çështjet ndërkurrikulare	Burimet
	Identifikon tipat e fermentimit, rolin dhe rëndësinë e tyre për metabolizmin e qenieve të gjalla. Shpjegon procesin e qarkullimit të energjisë diellore deri në formimin e ATP-së dhe rolin e ATP-së në proceset energjetike në qelizë. Shpjegon frymëmarrjen aerobe te shazët (organizmat njëqelizor, organizmat ujqor, organizmat tokësor), si dhe frymëmarrjen anaerobe.	Tajija dhe tipat e saj Proceset metabolike të tajitjes Vlerësim (Pyetje dhe ushtrime përmbledhëse)	2 1 2 1	Mësimdhënie që nxit të menduarit kritik, krijues dhe zgjidhjen e problemeve; Mësimdhënie përmes vërtetimit, demonstrimit dhe eksperimentit; Të mësuarit dhe të nxënit përmes mjeteve multimediale e në veçanti përmes kompjuterit; Mësimdhënie që nxit hulumtimin e pavarur.	Vlerësimi i portofolit; Vlerësimi individual dhe grupor gjatë punës kërkimore; Vlerësimi i detyrave të shtëpisë;		

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore	Njësitë Mësimore	Koha e mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndë mësimore, me çështjet ndërkurrikulare	Burimet
	<p>RNL</p> <p>Emërton dhe krahason tipat e frymëmarrjeve (frymëmarrje e brendshme dhe e jashtme), si dhe llojet e frymëmarrjes (trakeidale, branshiale, lëkurore, mushkërore, etj.) të grupet e ndryshme të shtazëve.</p> <p>Hulumton tipa të tajiitjes te grupet e ndryshme të shtazëve, vlerëson rolin dhe rëndësinë e tajiitjes. Shpjegon proceset metabolike të tajiimit te njeriu (urina, djersa, dylli etj.).</p>						

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore	Njësitë Mësimore	Koha e mësimore (orë mësimore)	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndë tjera mësimore, me çëshjet ndërkurrikulare	Burimet
	<p>RNL</p> <p>Shpjegon proceset metabolike të gjëndrave endokrine të shtazët dhe njeriu. Emërton, vlerëson dhe analizon ndërtimin, rolin dhe rëndësinë produkteve metabolike (proteinave, sheqernave, yndyrave, vitaminave, enzimeve etj.) si dhe rrugët e metabolizimit të tyre.</p>						

<p style="text-align: center;">PLANI DYMUJOR: FUSHA E KURRIKULËS: LËNDA: KLASA:</p>	<p style="text-align: center;">NËNTOR-DHJETOR SHKENCAT NATYRORE BIOLOGJJI IX</p>
<p>TEMAT mësimore:</p>	<p>Cikli jetësor i organizmave</p>
<p>RNK- Rezultatet e të nxënimit për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shifjellimit të temës/ve:</p> <p>I.1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të shprehurit.</p> <p>2. Përshkruan një ngjarje, të dhënë si detyrë, të lexuar ose të dëgjuar më parë, në formë verbale, vizuale ose me shkrim, duke ruajtur rrjedhën logjike të saj.</p> <p>6. Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun adekuat, të përshtatshëm dhe të saktë, si dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore.</p> <p>8. Inicion biseda shoqërore me moshatarët dhe me të rriturit për tema me interes mësimor/shoqëror, duke shtruar pyetje për temën dhe duke u përgjigjur, si dhe veçuar informatën kryesore.</p> <p>III. 1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për të sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.</p> <p>Interpreton me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme.</p> <p>Identifikon me anë të krahasimit, dallimet dhe ngjashmëritë midis ligjeve dhe dukurive që ndodhin në natyrë me ato në shoqëri, duke vënë në dukje lidhjen shkak-pasojë midiskëtyrë dukurive.</p> <p>III. 2. Shfrytëzon në mënyrë efektive fjalorët, enciklopeditë dhe teknologjinë informative apo burimet e tjera gjatë ndërtimit të një ideje ose projekti me bazë klasë/shkolleose jashtë saj.</p> <p>7. Shfrytëzon në mënyrë të efektshme teknika të ndryshme gjatë të nxënimit të temës së dhënë duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.</p> <p>IV. 1. Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit duke paraqitur, në forma të ndryshme të shprehurit, shembuj konkretë nga jeta epërditshme.</p>	

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore RNL	Njësitë Mësimore	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja me lëndë tjera mësimore, me çështjet ndërkurrikulare	Burimet
Cikli jetësor i organizmave	<p>Analizon shembuj të ciklit jetësor të bota bimore. Shpjegon ciklin e zhvillimit të bimëve me spore.</p> <p>Shpjegon ciklin e zhvillimit të bimëve me farë. Shpjegon procesin e rritjes dhe zhvillimin e bimëve mefarë, si dhe faktorët që ndikojnë në rritje dhe zhvillim të bimëve.</p> <p>• Shpjegon konceptet dhe përkufizimet kryesore në procesin e një cikli jetësor.</p> <p>Analizon shembuj të ciklit jetësor të bota shtazore.</p>	<p>Cikli jetësor te bimët</p> <p>Cikli jetësor te shtazët</p> <p>Mitoza dhe mejoza</p> <p>Vlerësim njohurish (pyetje dhe ushtrime përmbledhëse)</p>	<p>Mësimdhënie edrejtpëdrejtë (shpjegim, sqarim, ushtrime praktike dhe shembujt);</p> <p>Mësimdhënie joedrejtpëdrejtë (shqyrtimi, zbulimi, zgjidhja e problemeve);</p> <p>Mësimdhënie me anë të pyetjeve (teknika e pyetjeve drejtuar nxënësve);</p> <p>Mësimdhënie që nxit të menduarit kritik, krijues dhe zgjidhjen e problemeve;</p>	<p>Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezantime); Vlerësimi me shkrim i cili realizohet përmes teknikave të ndryshme (testeve, kuizeve, eseve, raportet e punës);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlerësimi i punës praktike/eksperimentale; • Vlerësim për ecurinë dhe produktin e punës me projekt; • Vlerësimi i portofolit; 	<p>Gjuhë dhe komunikim Kimi, Fizikë</p> <p>Art figurativ.</p>	<p>Libri, Biologjia 6</p> <p>Libri, Biologjia 7</p> <p>Internet - Youtube.</p>

RNF- Rezultatet e të nxënit të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shpjellimit të temës/ve:

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke ju referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla, shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, shtazët bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore RNL	Njësitë Mësimore	Koha e mësimore (orë)	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia evlerësimit	Ndërlidhja me lëndë tjera mësimore, me çështjet ndërkurrikulare	Burimet
	<ul style="list-style-type: none"> Përshkruan procesin e formimit të qelizave seksuale. Analizon ngjashmëritë dhe dallimet ndërmjet mitozës dhe mejozës. Shpjegon ndryshimin e ADN-së dhe kromozomeve gjatë ndarjes qelizore. 			<p>Mësimdhënie përmes vrojtimit, demonstrimit dhe eksperimentit;</p> <p>Të mësuarit dhe të nxënit përmes mjeteve multimediale e në veçanti përmes</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vlerësimi individual dhe grupor gjatë punës kërkimore; Vlerësimi i detyrave të shtëpisë. 		

<p>Vlerëson rolin e shumimit në zhvillimin e botës së gjallë. Hulumton dhe të vlerëson fazat kryesore të zhvillimit embrional tek ujëtokësorët (në shembullin e bretkosës) dhe të shpendët (në shembullin e zogut të pulës). Krahason fazat e zhvillimit të drejtpërdrejtë dhe me metamorfozë të dy përfaqësues të kurrizorëve.</p>										

<p style="text-align: center;">PLANI TREMUJTOR: FUSHA E KURRIKULËS: LËNDA: KLASA:</p>	<p style="text-align: center;">JANAR – SHKURT – MARS SHKENCAT NATYRORE BIOLOGJI IX</p>
<p>TEMAT MËSIMORE:</p>	<p style="text-align: center;">Trashëgimia te njeriut, Zhvillimi individual i njeriut</p>
<p>RNK- Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/ve:</p> <p>I.1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.</p> <p>2. Përshkruan një ngjarje, të dhënë si detyrë, të lexuar ose të dëgjuar më parë, në formë verbale, vizuale ose me shkrim, duke ruajtur rrjedhën logjike të saj.</p> <p>Prezanton para të tjerëve një projekt për një temë të dhënë, të përgatitur vetë ose në bashkëpunim me grupin, duke gërshtuar format e komunikimit verbal, elektronik dhe veprimin praktik.</p> <p>Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun adekuat, të përshatshëm dhe të saktë dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore. 8. Inicion biseda shoqërore me moshatarët dhe me të rriturit për tema me interes mësimor/shoqëror, duke shtruar pyetje për temën dhe duke u përgjigjur, si dhe veçar informatën kryesore.</p> <p>III.1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për të sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.</p> <p>Interpreton me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme.</p> <p>Identifikon me anë të krahasimit dallimet dhe ngjashmëritë midis ligjeve dhe dukurive që ndodhin në natyrë me ato në shoqëri, duke vënë në dukje lidhjen shkak-pasojë midis këtyre dukurive.</p> <p>III.2. Shfrytëzon në mënyrë efektive fjalorët, enciklopeditë dhe teknologjinë informative apo burimet e tjera gjatë ndërtimit të një ideje ose projekti me bazë klase/shkollë ose jashtë saj.</p> <p>5. Paraqet/skicon idetë e veta për ecurinë dhe mënyrën e zhvillimit të një aktiviteti duke e sqaruar dhe duke argumentuar më pas këtë para të tjerëve.</p> <p>7. Shfrytëzon në mënyrë të efektshme teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë duke veçar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.</p> <p>IV. 1. Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit duke paraqitur, në forma të ndryshme të të shprehurit, shembuj konkretë nga jeta e përditshme.</p>	<p>RNF- Rezultatet e të nxënit të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temës/ve:</p> <p>Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke ju referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla, shkaktarët e sëmundjeve te njeriut, shtazët bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogaritë nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.</p>

Temat mësimore	Rezultatet e të nxënimit për tema mësimore RNL	Njësitë Mësimore	Koha e mësimore (orë)	Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit	Ndërlidhja e me lëndë tjera mësimore, me çështjet ndërkurrikulare	Burimet
Trashëgimia te njeriu	<p>Shpjegon konceptet dhe përkufizimet themelore të trashëgimisë të bota e gjallë, me theks trashëgiminë të njeriu.</p> <p>Përshkruan ndërtimin e bërthamës qelizore. Shpjegon materialin bërthamor, me theks ndërtimin e kromozomeve.</p> <p>Arsyeton dallimin në numrin e kromozomeve në qelizat trupore dhe në qelizat seksuale (gamete).</p> <p>Vlerëson rolin e kromozomeve në trashëgimi.</p> <p>Emërton katër bazat azotike të ADN-së. • Shpjegon ADN dhe dyfishimin (replikimin) e ADN.</p>	<p>Gjenet dhe trashëgimia</p> <p>Kromozomet</p>	22	<p>Mësimdhënie e drejtëpërdrejtë (shpjegim, sqarim, debata, ushtrime praktike dhe shembujt);</p> <p>Mësimdhënie joedrejtëpërdrejtë (shqyrtimi, zbulimi, zgjidhja e problemeve);</p> <p>Mësimdhënie me anë të pyetjeve (teknika e pyetjeve drejtuar nxënësve);</p> <p>Mësimdhënie që nxit të menduarit kritik, krijues dhe zgjidhjen e problemeve;</p> <p>Mësimdhënie përmes vrojtimit, demonstrimit dhe eksperimentit;</p>	<p>Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezantime)</p> <p>Vlerësimi me shkrim i cili realizohet përmes teknikave të ndryshme (testeve, kuizeve, eseve, raportet e punës), •</p> <p>Vlerësimi i punës praktike/eksperimentale</p> <p>• Vlerësim për ecurinë dhe produktin e punës me projekte •</p> <p>Vlerësimi i portofolit</p>	<p>Gjuhë dhe komunikim Kimi, Biologjia 10 Fizikë</p> <p>Art figurativ. Biologjia 11,</p> <p>Internet- Youtube.</p>	<p>Burimet</p>

<p>Zhvillimi individual i njeriut</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Shpjegon shumimin e qelizave te njeriu (krahason mitozën dhe mejozën). • Hulumton me cilin kombinim të kromozomeve seksuale përcaktohet seksi mashkullor dhe femëror te njeriu • Shpjegon kryqëzimin dhe irregullat e trashëgimisë bazuar në Ligjet e Mendelit. • Zbaton parimet e trashëgimisë së Mendelit për të bërë parashikime lidhur me paraqitjen e cilësive në pasardhës. • Zbaton parimet e trashëgimisë së Mendelit për të bërë parashikime lidhur me paraqitjen e seksit/gjimisë së pasardhësit tek njeriu. 	<p>Ligjet e trashëgimisë të Gregor Mendelit Mutacionet Përcaktimi i gjinisë</p> <p>Përsëritje (pyetje dhe ushtrime përmbledhëse)</p> <p>Nga zigota deri në lindje</p> <p>Pllenimi dhe shtatzënësia</p> <p>Vlerësim njohurish (pyetje dhe ushtrime përmbledhëse)</p>	<p>Të mësuarit dhe të nxënit përmes mjeteve multimediale e në veçanti përmes kompjuterit;</p> <p>Mësimdhënie që nxit hulumtimin e pavarur;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vlerësimi individual dhe grupor gjatë punës kërkimore • Vlerësimi i detyrave të shtëpisë 	
---------------------------------------	--	---	--	---	--

<p>Zhvillimi individual i njeriut</p>	<p>Shpjegon trashëgiminë e veçorive dominante dhe recesive te njeriut. • Numëron disa cilësi që i përcaktojnë kromozomet autosome dhe kromozomet seksuale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Definin termin mutacion dhe emërton disa faktor mutagjenë. • Vlerëson rolin e trashëgimisë te njeriu. Zhvillimi individual i njeriut. • Përshkruan krijimin e qelizave seksuale te njeriu (Spermatogjeneza dhe oogeneza). <p>Shpjegon si kryhet frytnimi dhe formimi i zigotës. • Përshkruan si zhvillohet shtatzënësia (graviditeti).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përshkruan zhvillimin embrional te njeriu (nga zigota deri te lindja). • Përshkruan zhvillimin pas embrional te njeriu (të ndarë në faza). • Numëron dhe përshkruan etapat e zhvillimit embrional dhe pasembrional te njeriu (përmes paraqitjes figurative të ciklit jetësor të njeriut).

PLANI TREMUJOR: FUSHA E KURRIKULËS: LËNDA: KLASA:		Prill-Maj-Qershor Shkencat e natyrës Biologji IX	
RNK- Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temave:			
I. Komunikues efektiv: 2,4,6.		II. Mendimtar kreativ: 1.	
IV. Kontribuues produktiv: 7.		V. Qytetar i përgjegjshëm: 1,2,3.	
RNF- Rezultatet e të nxënit të fushës kurrikulare të shkallës që synohen të arrihen përmes shtjellimit të temave:			
Përshtatet dhe sqaron rritjen dhe mbijetesën e qenieve të gjalla varësisht nga kushtet të mjedisit, qëndrueshmërinë e ekosistemeve, ndërtimin dhe funksionin e sistemeve kryesore të njeriut, strukturat dhe proceset e përfshira në rritjen dhe riprodhimin e bimëve, shtazëve dhe njeriut. Përshtatet ndikimin e të ushqyerit, ushtrimeve fizike, barnave dhe drogave në sjelljet, shëndetin dhe procesin jetësorë të njeriut			
Temat mësimore	Rezultatet e të nxënit për tema mësimore RNL	Njësitë mësimore	Koha
Evolucioni	Shpjegon teoritë e zhvillimit (evolucionit) të botës së gjallë. Analizon faktorët e ndryshëm evolutivë që ndikuan në zhvillimin dhe përsosjen e qenieve të gjalla	Tema 5. Evolucioni Fosilet si dëshmi të jetës në tokë Faktorët evolutivë Origjina e njeriut Vlerësim njohurish (pyetje dhe ushtrime përmbledhëse)	21
		Metodologjia e mësimdhënies	Metodologjia e vlerësimit
		Mësimdhënie e drejtpërdrejt (shpjegim, sqarim, ushtrime praktike, shembuj) Mësimdhënie jo e drejtpërdrejt (shqyrtim, zbulim, zgjidhja e problemeve) Mësimdhënie me anë të pyetjeve	Vlerësim i vazhdueshëm Vlerësim i përgjigjeve me gojë (diskutim, debate) Vlerësim individual dhe grupore
		Metodologjia	Ndërlidhja me lëndë tjera mësimore, me çështjet ndërkurrikulare
		Burimet	Libri i biologjisë 7 Modele Ilustrime Revista Enciklopedi Atlas Biologjik internet

<p>Shëndeti, sjelljet dhe emocionet e njeriut</p>	<p>Shpjegon origjinën e njeriut si produkt i përzgjedhjes natyrore dhe i kushteve jetësore Përshkruan origjinën e njeriut dhe numëron para ardhësit e tij. Analizon racat njerëzore dhe kushtet që kanë ndikuar në lindjen racave njerëzore. Emëron racat kryesore dhe interpreton pikëpamjet pseudoshkencore për racat. •Shpjegon rregullimin e jetës shoqërore të njeriut (normat shoqërore, morale dhe ligjet juridike). Analizon faktorët të cilët ndikojnë në shëndetin fizik dhe emocional të e njeriut Respekton diversitetin në seksualitet dhe orientimin seksual</p>	<p>Shëndeti dhe sjellja Shëndeti fizik dhe emocional Diversiteti në seksualitet Diskriminimi dhe abuzimi Sëmundjet seksualisht te transmetueshme Sëmundjet trashëgimore Roli i shëndetit për njeriun Vlerësim njohurish (pyetje dhe ushtrime përmbledhëse)</p>	<p>Mësimdhënie që nxitë të menduarit kritik, krijues dhe zgjidhjen e problemeve Diskutimi dhe të nxënërit në bashkëpunim (grupe të vogla, të mëdha, apo të tërë nxënësit/et) Të mësuarit përmes projekteve, punë kërkimore Mësimdhënie që nxitë hulumtim të pavarur</p>	<p>Vlerësim i portofolit Vlerësim i angazhimit gjatë punës laboratorike Vlerësim individual i demonstrimit Vlerësimi i detyrave të shtëpisë Test vlerësues</p>	
--	--	---	--	--	--

	<p>Argumenton përparësitë dhe rreziqet gjatë marrjes vendimit</p> <p>rreth marrëdhënieve seksuale</p> <p>Diskuton për shtatzëninë duke analizuar prindësinë në moshë të re (adoleshencë).</p> <p>Analizon të drejtat riprodhuese dhe identifikon stigmën, diskriminimin, abuzimin etj. në situata të ndryshme</p> <p>Shpjegon shkaqet e paraqitjes së sëmundjeve seksuale dhe vlerëson rolin e higjienës personale për evitimin e tyre.</p> <p>Emërton disa sëmundje që lidhen me seksin dhe përshkruan si shfaqen ato.</p> <p>Emërton dhe dallon sëmundjet trashëguese të njeriut.</p>					
--	---	--	--	--	--	--

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Fusha kurrikulare:** Shkencat e natyrës **Lënda:** Biologji **Shkalla e kurrikulës:** IV Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Metabolizmi**Rezultati i të nxënit të temës** (nga plani dymujor):

Shpjegon konceptet: metabolizëm, anabolizëm dhe katabolizëm.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I.1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.**I.6.** Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun adekuat, të përshtatshëm dhe të saktë, dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore.**II.8.** Identifikon me anë të krahasimit dallimet dhe ngjashmëritë midis ligjeve dhe dukurive që ndodhin në natyrë me ato në shoqëri, duke vënë në dukje lidhjen shkak-pasojë midis këtyre dukurive.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore:** Proceset jetësore - metabolizmi**Fjalët kyçe:** metabolizëm, anabolizëm, katabolizëm, materie, reaksion, energji.

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Shpjegon termat anabolizëm, katabolizëm;

Veçon faktorët që ndikojnë në shpejtësinë e metabolizmit;

Tregon në cilin nga proceset lirohet energjia, e për cilin shpenzohet energjia;

Kriteret e suksesit:

Jep të paktën një shembull të një procesi anabolik;

Jep të paktën një shembull të një procesi katabolik;

Veço karakteristikat e metabolizmit të shpejtë dhe më të ngadaltë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, tabela, shkumësi, fletorja, lapsi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore: Fizikë, Kimi, Gjuhë dhe komunikim.

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS
ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

LINK (rendit, grupo, shëno)

Mësimdhënësi/ja shkruan në tabelë konceptin “metabolizëm” dhe nxit nxënësit/et/et të shkruajnë sa më shumë togfjalësha në lidhje me të nga njohuritë që ata/ato kanë. Mësimdhënësi/ja i lë nxënësit/et/et për 3-4 minuta në dyshe që t’i renditin në letër mendimet e tyre, pra t’i bashkojnë me mendimet eshokut/shoqes.

Disa nga mendimet e nxënësve mund të jenë këto, si p.sh.:

“Metabolizmi nënkupton këmbimin e pandërprerë të materies midis organizmit të gjallë dhe ambientit të jashtëm”, apo “Metabolizmi ka të bëjë me dietat ushqimore, me tretjen e ushqimit” etj. Nxënësit/et/et përgjigjen lirshëm për ato që dinë për këtë koncept apo për këto procese. Mësimdhënësi/ja i rendit këto emërtime në tabelë dhe më pas kërkon shpjegime nga nxënësit/et për këto emërtime.

HARTA E KONCEPTIT

Mësimdhënësi/ja paraqet hartën e konceptit në formën e tabelës dhe kërkon nga nxënësit/et ta lexojnë tekstin dhe i vë nxënësit/et të punojnë në dyshe, duke plotësuar një tabelë, si ajo e paraqitur nëklasë.

Koncepti	Shpjegimi
Metabolizëm	

DISKUTIM

*Në pjesën përfundimtare, mësimdhënësi/ja fton nxënësit/et që të marrin pjesë në diskutimin e hapur për gjithë klasën, kërkon nga nxënësit/et që, bazuar në atë që kanë lexuar deri tani dhe sa kanë kuptuar, të japin shpjegimin përkatës (duke u përgjigjur në konceptet për të cilat kanë shkruar).

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Gjeni shembuj nga jeta e përditshme për proceset anabolike dhe katabolike.

REFLEKTIMI PËR ORË MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës **Lënda:** Biologji **Shkalla e kurrikulës:** IV
Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Metabolizmi

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Analizon përkufizimet, rolin, ndërlydhjen e proceseve metabolike → (frymëmarrjen, → fotosintezën, → tajitjen, fermentimin etj.).

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

Prezanton para të tjerëve një projekt për një temë të dhënë, të përgatitur vetë ose në bashkëpunim me grupin, duke gërshetuar format e komunikimit verbal, elektronik dhe veprimin praktik.

Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun e përshtatshëm dhe të saktë, dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazët, të bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Fotosinteza

Fjalët kyçe: fotosintezë, prodhues, klorofil, kloroplast, gjethe.

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Vlerëson rëndësinë e procesit të fotosintezës.

Përshkruan rolin e kloroplasteve.

Kriteret e suksesit:

Argumento me të paktën një shembull pse ka qark shumë rëndësi fotosinteza për bimën dhe njeriun; Veço ndërtimin e gjetheve, e në veçanti të kloroplasteve.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, tabela, shkumësi, fletorja, lapsi, laptopi, fotografia.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatajetësore:

Fizikë, Kimi, Gjuhë dhe komunikim, TIK.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

IMAGJINATË E DREJTUAR

Mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve ta shikojnë me vëmendje fotografinë dhe pastaj t'i japin përgjigjet e tyre në lidhje me atë se çfarë shohin.

FOTOSINTEZA

$6\text{CO}_2 + 6\text{H}_2\text{O} \longrightarrow \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6\text{O}_2$

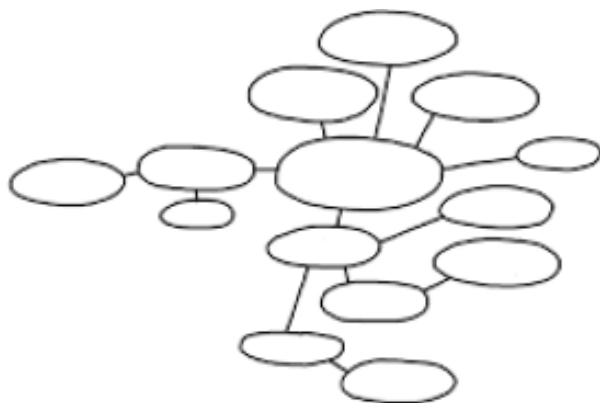
UDHËZUES I TË LEXUARIT NDËRVEPRUES

Mësimdhënësi/ja paraqet para nxënësve një udhëzues që t'i ndihmojë nxënësit/et ta përqendrojnë vëmendjen gjatë leximit. Ndan klasën në grupe pune dhe kërkon prej tyre që të mendojnë në mënyrë kritike rreth materialit që do ta lexojnë, sepse edhe atë e ka ndarë në dy grupe, që pastaj të arrijnë në përfundime të sakta.

Pasi grupi i parë ka lexuar pjesën e tij (si e bëjnë bimët ushqimin e tyre), mësimdhënësi/ja fton ndonjërin nga ata që ta komentojë pjesën e lexuar me disa fjali. Ndërsa nxënësit/et e grupit të dytë kanë për detyrë të bëjnë sa më shumë pyetje për pjesën që do të shpjegohet nga grupi i parë. E njëjta vlen edhe për grupin e parë që do të bëjë pyetje për grupin e dytë, sapo ata të mbarojnë mesqarimet e nevojshme për pjesën që e kanë lexuar (ndërtimi dhe funksioni i gjetheve).

KLLASTER

Pastaj, krejt në fund, të dyja grupet punojnë një kllaster të përbashkët në tabelë, e për ndërtimin e tij sigurisht ndihmojnë pyetjet e bëra më parë.

(një shembull i kllasterit)

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënien (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë). Vlerësimi i nxënësit/et mbështetet në rezultatet e të nxënësit.

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIMI PËR ORË MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Fusha kurrikulare:** Shkencat e natyrës **Lënda:** Biologji **Shkalla e kurrikulës:** IV**Klasa:** IX**Tema (nga plani dymujor):**
Metabolizmi**Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):**

Përshkruan fotosintezën si proces metabolik - faza e dritës, faza e errësirës.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):**2.** Përzgjedh informata nga burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazë të një kriteri të caktuar, dhe i përdorur ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.**III.7.** Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.**Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):**

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke iu referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore:** Fazat e fotosintezës**Fjalët kyçe:** faza biosintetike, cikli Kalvin, sheqer, energji.**Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:**

Përshkruan fazat e fotosintezës.

Analizon rëndësinë e fotosintezës për gjallesat.

Kriteret e suksesit:**Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:**

Libri Biologjia 9, shkumësi, tabela.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Kimi.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

STUHI MENDIMESH

Mësimdhënësi/ja shkruan në tabelë konceptin “FOTOSINTEZË” dhe u kërkon nxënësve t’i shpalosin njohuritë e tyre lidhur me temën, duke u bazuar në njohuritë paraprake. Pasi kanë menduar në heshtje, ai/ajo u jep fjalën nxënësve të shprehin atë çfarë kanë menduar. Mësimdhënësi/ja i shkruan mendimet e tyre në tabelë pa i mohuar apo pohuar ato.

DRTA

Në vijim, mësimdhënësi/ja ua shpjegon nxënësve procedurën, e cila do të zhvillohet si më poshtë: hapet teksti në temën mësimore “fazat e fotosintezës” dhe u kërkon nxënësve që të lexojnë me pjesë të ndara, pra sipas leximit të drejtuar DRTA, duke realizuar kështu realizimin e kuptimit. Pra, fillimisht nxënësit/et lexojnë pjesën e parë, pastaj ndalojnë se lexuari dhe fillojnë diskutimin se për çfarë ishte bërë fjalë në tekstin e lexuar. Më pas, vazhdohet me paragrafin e dytë: “Pse fotosinteza është e rëndësishme për gjallesat?”, lexohet teksti, nxënësit/et në fund mbyllin librat dhe përsëri e fillojnë diskutimin. Në po të njëjtën formë, vazhdohet edhe me pjesën e fundit, nxënësit/et e lexojnë në heshtje dhe fillojnë diskutimin për pjesën “ Si e përdorin bimët ushqimin që e prodhojnë vetë?”.

Kllaster

Në pjesën e fundit të orës, nxënësit/et, për ta realizuar reflektimin, punojnë një kllaster të përbashkët në tabelë me njohuritë e fituara, po ashtu edhe i vërtetojnë apo i hedhin poshtë mendimet që ikishin dhënë në fillim për fotosintezën dhe fazat e saj.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezantime).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV
Klasa: IX

Tema (nga plani dymujo):

Metabolizmi

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Përshkruan proceset metabolike, transpiracionin dhe gutacionin, si dhe rolin e rëndësishëm të ujit në turgorin e qelizës.

Shpjegon tajitjen bimore, llojet dhe rëndësishëm të tajitjes të bimëve.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I.1 Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të shprehur.

I.2 Përzgjedh informata nga burime të ndryshme për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazë të një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: **Transpiracioni**

Fjalët kyçe: avullim fiziologjik, avullim fizik, osmozë, transpirim.

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Përshkruan procesin e transpirimit;

Dallon llojet e transpirimit;

Shpjegon transportin e ujit nëpër bimë;

Kriteret e suksesit:

Veço organin bimor në të cilin ndodh ky proces, duke treguar funksionin e gojzave;

Krahaso avullimin fizik dhe atë fiziologjik;

Vlerëso rëndësishëm të osmozës për bimën.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:
Libri Biologjia 9, tabela, projektori, laptopi, shkumësi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata
jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Kimi, TIK.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

DRTA

Në vijim, mësimdhënësi/ja ua shpjegon nxënësve procedurën, e cila do të zhvillohet si më poshtë:
hapet teksti në temën mësimore “TRANSPIRIMI” dhe u kërkon nxënësve që të lexojnë, më pas t’i mbyllin librat dhe të komentojnë atë që lexuan.

Mësimdhënësi/ja mund ta orientojë diskutimin me pyetje dhe kërkesa, si:

Shpjego transpirimin si proces të rëndësishëm për jetën e bimës.

Çfarë e dallon avullimin fizik nga ai fiziologjik?

Si ndodh përcimi i ujit nëpër bimë?

Kështu veprohet edhe me pjesën tjetër “Si e marrin ujin qelizat bimore?”, pastaj mbyllin librat dhe fillojnë komentimin.

Edhe në këtë rast, nëse nxënësit/et nuk arrijnë ta mbulojnë gjithë pjesën e lexuar, ata udhëzohen përmes pyetjeve, si: Çfarë procesi është osmoza? Çfarë rëndësie ka për bimën?

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezantime).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Hulumtoni për procesin e gutacionit dhe mundohuni të sillni shembuj praktikë.

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV

Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Metabolizmi**Rezultati i të nxënit të temës** (nga plani dymujor):

Përshkruan proceset metabolike, transpiracionin dhe gutacionin, si dhe rolin e rëndësishëm të ujit në turgorin e qelizës. Shpjegon tajitjen bimore, llojet dhe rëndësishëm të tajitjes të bimëve.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

6. Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun adekuat, të përshtatshëm dhe të saktë, dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore.

II.2 Përzgjedh informata nga burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazëtë një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.

III.7 Shfrytëzon në mënyrë të efektshme teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore: Gutacioni****Fjalët kyçe:** gutacion, ujë, lagështi, transpirim.

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Përshkruan procesin e gutacionit; Krahason transpirimin dhe gutacionin;

Kriteret e suksesit: Veço te cilat bimë është më shumë i shprehur procesi i gutacionit, duke e argumentuar atë; Përmend një shembull të transpirimit dhe një të gutacionit.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, tabela , projektori, shkumësi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:
Gjuhë dhe komunikim, Kimi, TIK.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS M E NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Imagjinatë e drejtuar

Pjesës fillestare të orës mësimore i kushtohet një përsëritje e shkurtër e njësisë së kaluar, duke diskutuar konceptet kryesore që nxënësit/et kanë mbajtur në mend lidhur me transpirimin.

Më pas, u kërkohet nxënësve të shikojnë në ekran një video, në të cilën bëhet fjalë për gutacionin. U kërkohet nxënësve që ta përcjellin me vëmendje videon, dhe pasi ta kenë përcjellë, fillon diskutimin se çfarë kanë parë në video, çfarë është e veçanta e videos etj. Duke ditur që nxënësit/et kanë njohuri paraprake për këtë proces, sepse kishin pasur detyrë që të hulumtojnë, madje edhe të sjellin shembuj praktikë për këtë proces.

DRTA

Në vijim, mësimdhënësi/ja ua shpjegon nxënësve procedurën, e cila do të zhvillohet si më poshtë: hapet teksti në temën mësimore “GUTACIONI” dhe u kërkon nxënësve që ta lexojnë e më pas t’i mbyllin librat dhe ta komentojnë atë që lexuan.

Mësimdhënësi/ja mund ta orientojë diskutimin me pyetje dhe kërkesa, si:

Çfarë është gutacioni? Kur mund ta vëmë re më së miri dhe pse? Çfarë rëndësie ka ai për bimën? Krahaso transpirimin dhe gutacionin. Gjeni shembuj të transpirimit dhe të gutacionit etj.

Më pas, u kërkohet edhe t’i analizojnë fotografitë nga libri dhe t’i japin komentet e tyre për to.

KLLASTER

Pasi nxënësit/et e kanë lexuar dhe e kanë komentuar njësinë mësimore, mësimdhënësi/ja i fton ata/ato ta punojnë një kllaster në formë të përmbledhjes, fillimisht punojnë në grupe. Pastaj, mësimdhënësi/ja i fton ata që të njëjtin ta punojnë edhe në tabelë, duke bashkëpunuar me njëri-tjetrin. Kështu, do t’i nxjerrin vetëm pjesët kryesore të njësisë mësimore, madje janë të lirë që aty edhe të vendosin krahasime në mes të transpiracionit dhe gutacionit si procese që ndodhin në bimë.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësimi individual dhe grupor gjatë punës kërkimore. Vlerësimi i detyrave të shtëpisë.

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Hulumtoni për tipat e tajitjes te shtazët dhe te njeriu.

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës:	
IVKlasa: IX	
Tema (nga plani dymujor): Metabolizmi	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): • Emërton, vlerëson dhe analizon ndërtimin, rolin dhe rëndësinë e ujit dhe produkteve metabolike
Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):	
<p>III.7 Shfrytëzon, në mënyrë të efektshme, teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.</p> <p>III.1 Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit, duke paraqitur, në forma të ndryshme të të shprehurit, shembuj konkretë nga jeta e përditshme.</p> <p>VI.1. Praktikon të drejtat dhe detyrimet e qytetarisë në situata konkrete jetësore të përditshme, qoftë në klasë, qoftë në shkollë apo gjetiu (si: gjatë diskutimit, respektimit të mendimit të tjetrit etj.).</p>	
Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):	
<p>Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.</p> <p>Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazët, të bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.</p> <p>Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.</p>	
ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Njësia mësimore: Roli i ujit te bimët	
Fjalët kyçe: uji, forca e turgorit	
Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:	
Shpjegon rolin e ujit në proceset metabolike;	
Vlerëson rëndësinë e ujit për qeniet e gjalla.	
Kriteret e suksesit:	
Numëro rëndësinë e ujit;	
Veço funksionin e produkteve metabolike; Analizo format e lëvizjes së ujit dhe forcën e turgorit.	
Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:	
Libri Biologjia 9.	

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet **ndërkurrikulare dhe situata** jetësore: Gjuhë dhe komunikim, Kimi.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Stuhi mendimesh

Mësimdhënësi/ja e fillon orën mësimore, duke i pyetur nxënësit/et se çfarë dinë për ujin, kush e ndërton atë etj.

Nxënësit/et/et mendojnë për pak minuta dhe fillojnë t'i shpalosin mendimet e tyre.

DISKUTIMI

Pasi të mbarojë stuhia e mendimeve, fillon diskutimi i përgjithshëm, mësimdhënësi/ja i fton nxënësit/et që më parë i kishin lexuar ujin dhe strukturën e tij ta fillojnë diskutimin, pastaj po i njëjti nxënës/e në fund bën një pyetje për atë se çfarë ka mësuar ai, dhe përgjigjet i japin nxënësit/et që më parë nuk e patën për detyrë të lexojnë për ujin kështu dimë se sa kemi arritur t'i transmetojmë njohuritë të nxënësit/et përmes nxënësve. Kështu vazhdohet edhe me pjesët tjera, si me forca e turgorit rëndësia e ujit etj. Dhe në këtë mënyrë arrijmë të bëjmë një analizë të përgjithshme

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Fusha kurrikulare:** Shkencat e natyrës **Lënda:** Biologji **Shkalla e kurrikulës:** IV**Klasa:** IX

Tema (nga plani dymujor):

Metabolizmi

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Analizon përkufizimet, rolin, ndërlidhjen e proceseve metabolike (frymëmarrjen, fotosintezën, tajitjen, fermentimin etj.).

Përshkruan procesin e frymëmarrjes te bimët ujore dhe tokësore. Shpjegon frymëmarrjen aerobe te shtazët (organizmat njëqelizorë, organizmat ujorë, organizmat tokësorë), si dhe frymëmarrjen anaerobe. Identifikon tipat e fermentimit, rolin dhe rëndësinë e tyre për metabolizmin e qenieve të gjalla.

Shpjegon procesin e qarkullimit të energjisë diellore deri në formimin e ATP-së dhe rolin e ATP-së në proceset energjetike në qelizë.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

2. Përzgjedh informata nga burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazëtë një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.

III.7 Shfrytëzon, në mënyrë të efektshme, teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për tëmbeten ende të paqarta.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore përenergji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore:** Frymëmarrja qelizore**Fjalët kyçe:** frymëmarrje, oksigjen, glukozë, energji-ATP.

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Përshkruan frymëmarrjen aerobe;

Analizon rëndësinë e frymëmarrjes aerobe;

Shpjegon procesin e qarkullimit energjisë dhe formimin e ATP-së.

Kriteret e suksesit:

Trego se ku kryhet frymëmarrja aerobe te bimët dhe te disa organizma një e shumëqelizorë;

Veço produktet e fundit të frymëmarrjes aerobe;

Defino formimin e molekulave të ATP-së.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Kimi.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Imagjinatë e drejtuar

Mësimdhënësi/ja kërkon nga nxënësit/et që t'i hapin librat dhe t'i shohin fotografite, pastaj të diskutojnë se a kanë ndonjë të përbashkët zogu dhe bima në foto. Nxënësit e shohin disa minuta fotografinë dhe pastaj fillojnë diskutimin.

Leksion i avancuar

Mësimdhënësi/ja pjesën tjetër të orës e vazhdon me një leksion të avancuar, duke ua shpjeguar nxënësve përmes shembujve pikat kyçe të njësisë mësimore. U tregon nxënësve se frymëmarrja ndodh si rezultat i disa reaksioneve kimike, që shpërbëjnë molekulat ushqimore dhe çlirojnë energjinë. Frymëmarrja qelizore ndodh te bimët, te shtazët dhe te njerëzit. Shpërbërja e ushqimit mund ose nuk mund të kërkojë oksigjen. Në bimë dhe në shumë organizma, që kanë një ose më shumë qeliza, frymëmarrja aerobe ndodh në mitokondri. Këto organele përmbajnë enzimën e nevojshme për frymëmarrje.

Oksigjeni shpërndahet në mitokondri dhe përdoret për të reaguar me glukozë, për ta prodhuar dyoksid karbonin, ujin dhe energjinë. Energjia kimike (një pjesë) transferohet në ATP (adenozina trifosfat), në molekulën e energjisë. Ky është një sistem akumulues dhe transportues, i cili liron energjinë pak nga pak, kur ajo nevojitet për aktivitetet metabolik në qelizë. ATP-ja prodhohet në mitokondrie.

Pastaj, u kërkon që ta lexojnë njësinë mësimore të gjithë në heshtje.

Diskutim

Në pjesën e fundit të orës, nxënësit, për ta realizuar reflektimin, fillojnë të diskutojnë për atë se çfarë kanë lexuar dhe çfarë kanë mbajtur në mend.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezantime).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Fusha kurrikulare:** Shkencat e natyrës **Lënda:** Biologji **Shkalla e kurrikulës:** IV**Klasa:** IX**Tema** (nga plani dymujor):

Metabolizmi

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Analizon përkufizimet, rolin, ndërlidhjen e proceseve metabolike (frymëmarrjen, fotosintezën, tajitjen, fermentimin etj.).

Përshkruan procesin e frymëmarrjes te bimët ujore dhe tokësore. Shpjegon frymëmarrjen aerobe te shtazët (organizmat njëqelizorë, organizmat ujorë, organizmat tokësorë), si dhe frymëmarrjen anaerobe. Identifikon tipat e fermentimit, rolin dhe rëndësinë e tyre për metabolizmin e qenieve të gjalla.

Shpjegon procesin e qarkullimit të energjisë diellore deri në formimin e ATP-së dhe rolin e ATP-së në proceset energjetike në qelizë.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

II.2 Përzgjedh informata nga burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazë të një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.

III.7 Interpreton me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar, duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme.

II.7 Shfrytëzon, në mënyrë të efektshme, teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Frymëmarrja te bimët

Fjalët kyçe: Frymëmarrja te bimët ujore dhe tokësore

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Përshkruan frymëmarrjen te bimët

Analizon rëndësinë e frymëmarrjes

Dallon frymarrjen te bimët ujore dhe tokësore

Kriteret e suksesit:

Përmend disa shembuj të frymëmarrjes te bimëve ujore.

Veço produktet e bimët ujore dhe tokësore.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Libri Biologjia 9, tabela, shkumësi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore: Gjuhë dhe komunikim, Kimi.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS M E NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Diskutim

Mësimdhënësi/ja kërkon nga nxënësit që të diskutojnë lidhur me njohuritë që kishin fituar nga ora e kaluar për frymëmarrjen, pastaj fillojnë me njësinë e radhës.

Tabela e koncepteve

Në pjesën e fundit të orës, mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve që ta punojnë një tabelë të koncepteve për frymëmarrjen te bimët dhe dallimet në mes të frymëmarrjes te bimët ujore dhe tokësore.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezentime).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Fusha kurrikulare:** Shkencat e natyrës **Lënda:** Biologji **Shkalla e kurrikulës:** IV**Klasa:** IX**Tema** (nga plani dymujor):**Metabolizmi****Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):**

Emërton dhe krahason tipat e frymëmarrjes (frymëmarrje e brendshme dhe e jashtme), si dhe llojet e frymëmarrjes (trakeidale, branshiale, lëkurore, mushkërore etj.) te grupet e ndryshme të shtazëve.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për tasforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.**III.7** Shfrytëzon, në mënyrë të efektshme, teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore:** Frymëmarrja te kafshët**Fjalët kyçe:** frymëmarrje e jashtme, frymëmarrje e brendshme, trake, mushkëri, verza.

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Identifikon tipat e frymëmarrjes, bazuar se ku bëhet këmbimi i gazeve.

Emërton llojet e frymëmarrjes te grupet e ndryshme të shtazëve.

Kriteret e suksesit:

Krahaso frymëmarrjen e brendshme nga ajo e jashtme.

Konstato dallimet në mes të llojeve të ndryshme të frymëmarrjes te grupet e ndryshme të shtazëve.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, tabela, laptopi, shkumësi.
Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatajetësore: Gjuhë dhe komunikim, Kimi.
PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE
VLERËSIMI I NXËNËSVE
Vlerësimi me gojë (diskutime, debate, prezantime).
DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR
REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IVKlasa: IX	
Tema (nga plani dymujor): Metabolizmi	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): Emërton, vlerëson dhe analizon ndërtimin, rolin dhe rëndësinë e organeve të tajitjes të grupeve të ndryshme të organizmave
Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara): III.7 Shfrytëzon, në mënyrë të efektshme, teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta. III.1. Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit, duke paraqitur, në formë të ndryshme të të shprehurit, shembuj konkretë nga jeta e përditshme. VI. 1. Praktikon të drejtat dhe detyrimet e qytetarisë në situata konkrete jetësore të përditshme, qoftë në klasë, qoftë në shkollë apo gjetiu (si: gjatë diskutimit, respektimit të mendimit të tjetrit etj.).	
Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara): Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke iu referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.	
ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Njësia mësimore: Tajitja dhe tipat e saj	
Fjalët kyçe: Tajitja (veshkat, gjëndrat ekzokrine (të jashtme) ose ato endokrine (të brendshme),	
Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore: Shpjegon rolin e tajitjes në proceset metabolike; Vlerëson rëndësinë e organeve të tajitjes për qeniet e gjalla; Kriteret e suksesit: Numëro funksionet e tajitjes si proces; Veço organet e tajitjes.	
Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:	

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, interneti, llaptopi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet **ndërkurrikulare dhe situata** jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Kimi, TIK.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Stuhi mendimesh

Mësimdhënësi/ja e fillon orën mësimore, duke pyetur nxënësit se çfarë dinë për tajitjen, a kanë dëgjuar më parë për të.

Nxënësit mendojnë për pak minuta dhe fillojnë t'i shpalosin mendimet e tyre.

LEKSION I AVANCUAR

Mësimdhënësi/ja pjesën tjetër të orës mësimore e realizon, duke paraqitur te nxënësit pjesët kryesore të njësisë mësimore dhe e fillon, duke ua shfaqur një video për tajitjen.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë dëgjuar mësimdhënësin/en dhe ta kenë lexuar njësinë mësimore nga libri, tani janë në gjendje të diskutojnë.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Krijoni me mjete shtëpie modelin e kromozomeve dhe provoni ta ilustroni ndarjen mitotike.

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV Klasa: IX	
Tema (nga plani dymujor): Cikli jetësor i organizmave	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): Shpjegon konceptet dhe përkufizimet kryesore në procesin e një cikli jetësor. Analizon shembuj të ciklit jetësor të bota bimore. Shpjegon ciklin e zhvillimit të bimëve me spore.
Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara): 7. Interpreton me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar, duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme. III.2 Shfrytëzon në mënyrë efikase fjalorët, enciklopeditë dhe teknologjinë informative apo burimet e tjera gjatë ndërtimit të një ideje ose projekti me bazë klase/shkolle ose jashtë saj.	
Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara): Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke iu referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.	
ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Njësia mësimore: Cikli jetësor të bimëve	
Fjalët kyçe: gametofit, sporofit, protonem, operkulum, zigotë	
Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore: Shpjegon ciklin jetësor të myshqeve; Përshkruan ndërtimin e sporofitit;	
Kriteret e suksesit: Përshkruaj fazat e ciklit jetësor të myshqeve; Krahaso protonemën me një myshk të rritur.	
Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Libri Biologjia 9, interneti, lloptopi, fotografitë	
Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore: Gjuhë dhe komunikim, Kimi, TIK.	

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Imagjinatë e drejtuar

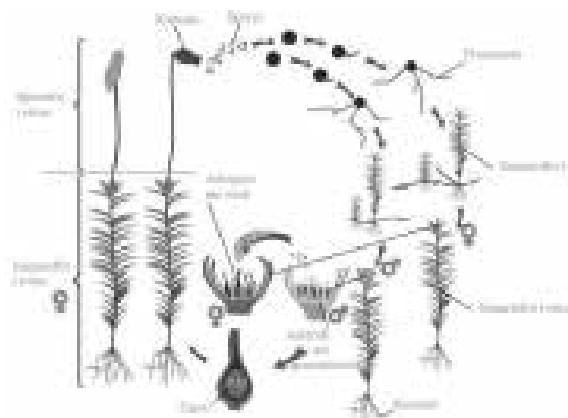
Mësimdhënësi/ja e fillon orën mësimore, duke paraqitur para nxënësve një video apo skemë dhe pasi ta kenë përcjellë, fillon diskutimin se çfarë kanë parë në video, çfarë është e veçanta e videos etj.

Pyetje dhe diskutim

Mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve që t'i hapin librat dhe ta lexojnë njësinë mësimore. Pasi ta kenë lexuar, nxënësit/et me vëmendje përcjellin pyetjet e mësimdhënësit/es dhe në bashkëpunim me grupin përgjigjen, kështu mund të realizohet diskutimi.

P.sh.: Çfarë shihni ne foto?

Çfarë është gametofiti dhe sporofiti etj.?

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Hulumtoni për ciklin jetësor të bimëve me farë.

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës/Klasa: Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV IX

Tema (nga plani dymujor):

Cikli jetësor i organizmave

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Përshkruan procesin e formimit të qelizave seksuale.

Analizon ngjashmëritë dhe dallimet ndërmjet mitozës dhe mejozës.

Shpjegon ndryshimin e ADN-së dhe të kromozomeve gjatë ndarjes qelizore.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):.

1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për ta sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.

7 Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës sedhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për tëmbeten ende të paqarta.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazët, të bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: **Mitoza**

Fjalët kyçe: kromozom, diploid, haploid, mitozë, ndarje e materialit gjenetik

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Përshkruan ndarjen mitotike;

Shpjegon ndryshimin e ADN-së dhe të kromozomeve gjatë kësaj ndarjeje;

Kriteret e suksesit:

Numëro fazat nëpër të cilat kalon kjo ndarje;

Veço ndryshimet e ADN-së dhe të kromozomeve gjatë ndarjes qelizore.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, interneti, laptopi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Kimi, TIK.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Stuhi mendimesh

Mësimdhënësi/ja e fillon orën mësimore, duke pyetur nxënësit se çfarë dinë për “mitozën”, a kanë dëgjuar më parë për të.

Nxënësit/et mendojnë për pak minuta dhe fillojnë t'i shpalosin mendimet e tyre.

LEKSION I AVANCUAR

Mësimdhënësi/ja pjesën tjetër të orës mësimore e realizon, duke paraqitur te nxënësit pjesët kryesore të njësise mësimore dhe e fillon, duke ua shfaqur një video për mitozën: [youtube.com/watch?v=DwAFZb8juMQ](https://www.youtube.com/watch?v=DwAFZb8juMQ). Pastaj, sqaron më në detaje se cikli qelizor, ku formohen dy qeliza të reja bija identike nga ndarja e qelizës mëmë, quhet mitozë. Ndodh në të gjitha qelizat trupore (somatike). Qelizat trupore kanë një tufë (numër) të dyfishtë “diploid” të kromozomeve. Kështu, qelizat e trupit tonë kanë 23 çifte të kromozomeve, prej të cilave 22 prej tyre janë të njëjta te burrat dhe te gratë, një çift (kromozome seksuale) është i ndryshëm te burrat dhe te gratë, prej kombinimit të tyre varet përcaktimi i gjinisë

- seksit. Ndarja qelizore (mitoza) bën që organizmat të rriten, që qelizat e dëmtuara dhe të vjetra të zëvendësohen me të reja, të zëvendësojnë pjesë të humbura dhe të prodhojnë pasardhës identikë. Organizmi bimor, shtazor apo njeriu, kur rritet, përbëhet nga miliarda qeliza. Në fund, mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve që ta lexojnë njësinë mësimore në heshtje, e pastaj të fillojë diskutimi.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë dëgjuar mësimdhënësin/en dhe ta kenë lexuar njësinë mësimore nga libri, tani janë në gjendje të diskutojnë.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Krijoni me mjete shtëpie modelin e kromozomeve dhe provoni ta ilustroni ndarjen mitotike.

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës **Lënda:** Biologji **Shkalla e kurrikulës:** IV
Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor): Cikli jetësor i organizmave	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): Përshkruan procesin e formimit të qelizave seksuale. Analizon ngjashmëritë dhe dallimet ndërmjet mitozës dhe mejozës. Shpjegon ndryshimin e ADN-së dhe të kromozomeve gjatë ndarjes qelizore.
---	---

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I.1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për ta sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.

7 Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazët, të bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Mejoza

Fjalët kyçe: kromozom, reduktim, kromozome, ndarje, qeliza bija.

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Përshkruan ndarjen meiotike;

Shpjegon ndryshimin e ADN-së dhe të kromozomeve gjatë kësaj ndarjeje; Krahason ndarjen meiotike dhe mitotike;

Kriteret e suksesit:

Listo fazat nëpër të cilat kalon kjo ndarje;

Veço ndryshimet e ADN-së dhe të kromozomeve gjatë ndarje qelizore;

Gjej dallimet dhe të përbashkëtat në mes të ndarjes mejotike dhe mitotike.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, interneti, laptopi, fotografi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore: Gjuhë dhe komunikim, Kimi, TIK, Matematikë.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

Stuhi mendimesh

Mësimdhënësi/ja e fillon orën mësimore, duke i pyetur nxënësit se çfarë dinë për “me-jozën”, a kanë dëgjuar më parë për të.

Nxënësit mendojnë për pak minuta dhe fillojnë t’i shpalosin mendimet e tyre.

LEKSION I AVANCUAR

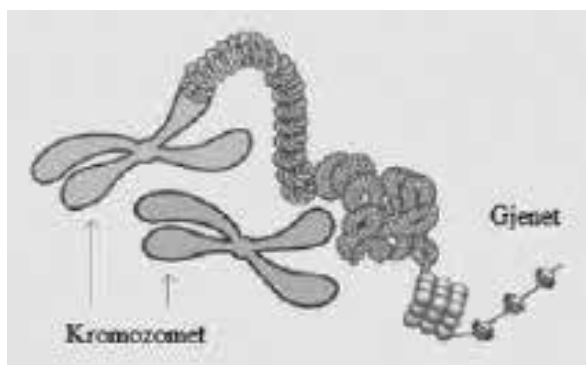
Mësimdhënësi/ja e realizon pjesën tjetër të orës mësimore, duke paraqitur te nxënësit pjesët kryesore të njësisë mësimore dhe fillon, duke ua shfaqur një fotografi, e ndërkohë sa sqaron ua paraqet edhe një video të shkurtër, për procesin në fjalë.

Në fund të sqarimeve, mësimehmësi/ja i udhëzon nxënësit që ta lexojnë njësine mësimore nëlibër.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë lexuar njësine mësimore nga libri, tani janë në gjendje të diskutojnë, ndërsa mësimehmësi/ja i udhëzon ata që ta bëjnë një krahasim me mitozën, duke gjetur edhe ngjashmëritë.

Po ashtu, i pyet ata edhe më në detaje për kromozomet. Për ta konkretizuar pyetjen, mësimehmësi/ja paraqet në ekran një fotografi si më poshtë.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Hulumtoni për ndarjen mejotike.

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IVKlasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Trashëgimia te njeriu,

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Shpjegon konceptet dhe përkufizimet themelore të trashëgimisë te bota e gjallë, me theks trashëgiminë te njeriu.

Përshkruan ndërtimin e bërthamës qelizore. Shpjegon materialin bërthamor, me theks ndërtimin e kromozomeve;

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I 6. Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun adekuat, të përshtatshëm dhe të saktë, dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore.**II.2** Përzgjedh informata nga ASPEKTET burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazë të një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.**II.7** Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.**Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):**

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore:** Gjenet dhe trashëgimia**Fjalët kyçe:** pasardhës, bërthamë, kromozom, ADN**Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:**

Shpjegon konceptet dhe përkufizimet themelore të trashëgimisë te bota e gjallë, me theks trashëgiminë te njeriu;

Përshkruan ndërtimin e bërthamës qelizore;

Shpjegon ndërtimin e materialit bërthamor, më saktë të kromozomeve;

Kriteret e suksesit:

Veçon trashëgiminë dhe rëndësinë e trashëgimisë te qeniet e gjalla.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, interneti, laptopi

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatajetësore: Gjuhë, TIK

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS
ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

Imagjinatë e drejtuar

Në fillim të kësaj ore, mësimpldhënësi/ja u kërkon nxënësve t'i shikojnë fotografitë, të cilat më parë i ka printuar dhe i ka vendosur nëpër grupe, si më poshtë. U kërkon nxënësve që të përcjellin me vëmendje, dhe pasi t'i kenë analizuar fotografitë, fillon diskutimin se çfarë kanë parë, çfarë është domethënia e fotografisë etj.

DISKUTIMI

Pasi të mbarojë diskutimi për grupin, fillon diskutimi i përgjithshëm. Mësimpldhënësi/ja i fton nxënësit që më parë kishin lexuar për trashëgiminë ta fillojnë diskutimin, pastaj po i njëjti nxënës në fund bën një pyetje për atë se çfarë ka mësuar ai dhe përgjigjet i japin nxënësit që më parë nuk e patën për detyrë të lexojnë për trashëgiminë, kështu dimë se sa kemi arritur t'i transmetojmë njohuritë te nxënësit përmes nxënësve. Në këtë mënyrë vazhdohet edhe me pjesët e tjera si me bërthamën, ashtu edhe me kromozomet.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyese, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV

Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Trashëgimia te njeriu

Emërton katër bazat azotike të ADN-së. Shpjegon ADN-në dhe dyfishimin (replikimin) e ADN-së;

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I.1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

II.1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për ta sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.

II.7 Interpreton me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar, duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Kromozomet

Fjalët kyçe: Kromozomet, qeliza somatike, qeliza diploide

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Shpjegon ndërtimin e Kromozomeve;

Emërton pjesët e kromozomeve; Shpjegon rolin e kromozomeve ne trashëgimi;

Kriteret e suksesit:

Analizo ndërtimin kromozomeve;

Procesin e bartjes se trashëgimisë.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit/et ta kenë plotësuar tabelën e koncepteve, mësuesi/ndihësi/ja fton nxënësit për diskutim lidhur me sqarimet e koncepteve. Ftohen nxënësit që t'i interpretojnë me fjalë, me shkrim/me gojëkonceptet.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Modeloni kromozomet

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV

Klasa: IX

Tema (nga planidymujor):

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Trashëgimia te njeriu

Shpjegon kryqëzimin dhe rregullat e trashëgimisë bazuar në Ligjet e Mendelit.

Zbaton parimet e trashëgimisë së Mendelit për të bërë parashikime lidhur me paraqitjen e cilësive në pasardhës.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I.5. Prezanton para të tjerëve një projekt për një temë të dhënë, të përgatitur vetë ose në bashkëpunim me grupin, duke gërshetuar format e komunikimit verbal, elektronik dhe veprimin praktik.**I.2** Përzgjedh informata nga burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazë të një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.**II.2.** Shfrytëzon në mënyrë efektive fjalorët, enciklopeditë dhe teknologjinë informativ apo burimet e tjera gjatë ndërtimit të një ideje ose projekti me bazë klase/shkolle ose jashtë saj.**Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):**

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE**Njësia mësimore:** Ligjet e trashëgimisë të Gregor Mendelit

Fjalët kyçe: trashëgimi, kromozome, dominant, recesiv

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Shpjegon hulumtimet e Gregor Mendelit; Sqaron termat dominant dhe recesiv;

Kriteret e suksesit:

Vlerëso hulumtimin dhe eksperimentet e Mendelit;

Gjej veçoritë dominante të trashëguara nga brezi i tretë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatajetësore: Gjuhë dhe komunikim, TIK, Kimi, Matematikë.

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS
ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

DISKUTIMI NË ÇIFTE DHE NË GRUP:

Kjo teknikë është e përshtateshme për fazën e reflektimit nxënësit së pari në çifte më pas në grup diskutohet pjesa e lexuar shikohet nëse ka mospërputhje në informacione, nxirren konkluzione krahasohen shenjat dhe diskutohen mospërputhjet. Gjithsesi pas këtij bashkëbisedimi mësime nxënësi/ja do angazhoi anëtar nga grupet për t dhënë shpjegimin dhe përfundimet e nxjerra gjatë bashkëbisedimit. Një gjë e tillë mund të bëhet duke prezantuar grupin udhëheqësi i grupit, por, angazhimi mund të bëhet edhe përmes teknikës „stilolapsat në mes”, ku nxënësit vënë lapsat mbi bankë dhe grupin e përfaqëso ai nxënës ,lapsin e të cilit e përzgjedh mësuesi/ja.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV

Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Trashëgimia te njeriu

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Zbaton parimet e trashëgimisë së Mendelit për të bërë parashikime lidhur me paraqitjen e seksit/gjinisë së pasardhësit te njeriu.

Shpjegon trashëgiminë e veçorive dominante dhe recesive te njeriu. Vlerëson rolin e trashëgimisë te njeriu.

Hulumton me cilin kombinim të kromozomeve seksuale përcaktohet seksi mashkullor dhe ai femëror te njeriu.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

II.1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për tësforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.

IV.1. Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit, duke paraqitur, në forma të ndryshme të të shprehurit, shembuj konkretë nga jeta e përditshme.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Gjenotipi dhe fenotipi

Fjalët kyçe: alel, homozigot, heterozigot, gjini, X, Y

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Shpjegon trashëgiminë e veçorive dominante dhe recesive te njeriu.

Zbaton parimet e trashëgimisë së Mendelit për të bërë parashikime lidhur me paraqitjen e gjinisë; Vlerëson rolin e trashëgimisë te njeriu.

Kriteret e suksesit:

Jep shembuj të parashikimeve lidhur me paraqitjen e gjinisë; Numëro shembuj të veçorive dominante dhe recesive;

Analizo rëndësinë e trashëgimisë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:
Gjuhë dhe komunikim, TIK, Kimi, Matematikë.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

STUHI MENDIMESH

Gjatë kësaj faze, mësime/ndërmarrjet u kërkon nxënësve t'i shprehin mendimet e tyre për vetitë e trashëguara nga paraardhësit e tyre.

GRUPET E EKSPERTËVE

Mësime/ndërmarrjet u zgjedh të punojë përmes grupeve të ekspertëve. Nxënësit ndahen në grupe pune dhe cakton numrat nga 1-5 për secilin nxënës të çdo grupi, orientohet në libër të lexojnë secili nxënës nga një pjesë.

1-shat lexojnë: Si trashëgohen gjenet me predispozita për veti të caktuara? 2-shat lexojnë: Gjenet me predispozita dominante dhe recesive;

3-shat lexojnë: Dy prindër me sy kafe mund të kenë fëmijë me sy të gjelbër dhe të kaltër; 4-shat lexojnë: Dy prindër me sy të kaltër nuk mund të kenë fëmijë me sy kafe;

5-shat lexojnë: Përcaktimi i seksit - vajzë apo djalë?

Pasi nxënësit ta kenë kuptuar pjesën e tyre, fton që në një grup të bashkohen numrat 1 nga të gjitha grupet, pastaj në grupin tjetër numrat 2, në grupin tjetër numrat 3, në grupin tjetër numrat 4, në grupin e fundit numrat 5. Kështu, të bashkuar fton nxënësit të diskutojnë në mes tyre lidhur me atë çfarë lexuan, sa kanë mbajtur në mend, dhe këto informacione t'i shkëmbejnë me njëri - tjetrin. Pas pak minutash, fton nxënësit të kthehen në grupet e tyre fillestare dhe aty të diskutojnë prapë për atë çfarë mbajtën në mend secili për pjesën e tyre.

DISKUTIMI

Pasi të mbarojë diskutimi, për disa minuta fton nxënësit ta fillojnë diskutimin së bashku, duke i ndihmuar me pak pyetje për orientim.

Fillimisht udhëzon nxënësit të tregojnë se gjenet, që përcaktojnë një veti të vendosur në një çift kromozomesh, quhen gjene alele. Njerëzit, të cilët kanë gjene alele për të dy ngjyrat, ngjyrë kafe dhe të kaltër të syve, kanë gjasa që 75% të fëmijëve të tyre të kenë sy kafe dhe 25% të kenë sy të kaltër. Kjo sepse ngjyra kafe mbizotëron (dominon) mbi të kaltërtën. Një gjen alel dominant gjithmonë do ta shprehë karakteristikën e tij. Gjinia e një personi përcaktohet nga kombinimi i kromozomeve seksuale X dhe Y, kur qeliza vezë dhe spermatozoidi bashkohen. Femra përmban një palë kromozome të quajtura XX. Mashkulli përmban një palë kromozome të quajtura XY.

(një shembull i diskutimit)

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IVKlasa:IX

Tema (nga plani dymujor): Trashëgimia te njeriu	<p>Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):</p> <p>Zbaton parimet e trashëgimisë së Menedelit për të bërë parashikime lidhur me paraqitjen e seksit/gjinisë së pasardhësit te njeriu.</p> <p>Shpjegon trashëgiminë e veçorive dominante dhe recesive te njeriu. Vlerëson rolin e trashëgimisë te njeriu.</p> <p>Hulumton me cilin kombinim të kromozomeve seksuale përcaktohet seksi mashkullor dhe ai femëror te njeriu.</p>
--	--

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

II.1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për të sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.

IV. 1. Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit, duke paraqitur, në forma të ndryshme të të shprehurit, shembuj konkretë nga jeta e përditshme.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Mutacionet

Fjalët kyçe: kod i gabuar i ADN-së, Trizomia, Sindroma Daun

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Shpjegon trashëgiminë e veçorive dominante dhe recesive te njeriu.

Zbaton parimet e trashëgimisë së Mendelit për të bërë parashikime lidhur me paraqitjen e gjinisë, shpjegon paraqitjen e mutacioneve ‘.

Kriteret e suksesit:

Jep shembuj të parashikimeve lidhur me paraqitjen e mutacioneve Numëro shembuj të veçorive dominante dhe recesive;

Analizon paraqitjen e mutacioneve

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:
Gjuhë dhe komunikim, TIK, Kimi, Matematikë.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

STUHI MENDIMESH

Gjatë kësaj faze, mësuesi/ja u kërkon nxënësve t'i shprehin mendimet e tyre për vetitë e trashëguara nga paraardhësit e tyre.

GRUPET E EKSPERTËVE

Mësuesi/ja zgjedh të punojë përmes grupeve të ekspertëve. Nxënësit ndahen në grupe pune dhe cakton numrat nga 1-5 për secilin nxënës të çdo grupi, orientohet në libër të lexojnë secili nxënës nga një pjesë.

1-shat lexojnë: Si trashëgohen mutacionet caktuara?

2-shat lexojnë: Faktorët gjenetike

3-shat lexojnë: trashëgimia e mutacioneve nga prindi ne pasardhës

4-shat lexojnë: Faktorët që shkaktojnë mutacionet

5-shat lexojnë: Shembuj të mutacioneve.

Pasi nxënësit ta kenë kuptuar pjesën e tyre, fton që në një grup të bashkohen numrat 1 nga të gjitha grupet, pastaj në grupin tjetër numrat 2, në grupin tjetër numrat 3, në grupin tjetër numrat 4, në grupin e fundit numrat 5. Kështu, të bashkuar fton nxënësit të diskutojnë në mes tyre lidhur me atë çfarë lexuan, sa kanë mbajtur në mend, dhe këto informacione t'i shkëmbejnë me njëri - tjetrin. Pas pak minutash, fton nxënësit të kthehen në grupet e tyre fillestare dhe aty të diskutojnë prapë për atë çfarë mbajtën në mend secili për pjesën e tyre.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyese, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IVKlasa: IX

Tema (nga planidymujor): Trashëgimia te njeriu	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): Numëron disa cilësi që i përcaktojnë kromozomet autosome dhe kromozomet seksuale. Definon termin mutacion dhe emërton disa faktorë mutagjenë. Vlerëson rolin e trashëgimisë te njeriu.
---	---

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):.

I.1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

I.2 Përzgjedh informata nga burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazë të një kriteri të caktuar dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.

II.7. Interpretin me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar, duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.

Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.

Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Përcaktimi i gjinisë

Fjalët kyçe: mutacion, mutagjen, sindroma Down, faktor i jashtëm.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Libri Biologjia 9, lloptopi, projektori (TV), fotografi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore: Gjuhë dhe komunikim, TIK, Kimi, Matematikë.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË**E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE****IMAGJINATË E DREJTUAR**

Gjatë kësaj faze, mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve të shikojnë në ekran disa fotografi. U kërkon nxënësve që t'i përcjellin me vëmendje, dhe pasi t'i kenë përcjellë të gjitha fotot, fillon diskutimin se çfarë paraqesin fotografitë.

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV Klasa: IX	
Tema (nga plani dymujor): Zhvillimi individual injeriut	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): Përshkruan krijimin e qelizave seksuale te njeriu (spermatogjeneza dhe oogjeneza).
Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):	
<p>II.2 Përzgjedh informata nga burime të ndryshme për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazë të një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre.</p> <p>II.7. Interpreton me fjalë, me shkrim/me gojë një rregull, koncept apo proces të caktuar, duke e ilustruar atë me shembuj konkretë nga situata të jetës së përditshme.</p> <p>II.7 Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.</p>	
Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):	
<p>Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla.</p> <p>Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla.</p> <p>Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.</p>	
ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Njësia mësimore: Nga zigota deri në lindje	
Fjalët kyçe: spermatogjenezë, ovogjenezë, spermatocite primare dhe oocite primare.	
Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:	
Përshkruan procesin e spermatogjenezës; Shpjegon procesin e ovogjenezës.	
Kriteret e suksesit:	
Specifiko fazat e procesit të spermatogjenezës;Dallo spermatogjenezën nga ovogjeneza.	
Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:	
Libri Biologjia 9, laptopi, projektori (TV), fotografi.	
Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:	
Gjuhë dhe komunikim, TIK, Kimi, Matematikë.	

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË
E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE****STUHI MENDIMESH**

Gjatë kësaj faze, mësuesi/ja u kërkon nxënësve t'i shprehin mendimet e tyre për procesin espermatogjenezës dhe ovogjenezës, duke u munduar t'i kujtojnë njohuritë e tyre nga klasa e tetë.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë)

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR**REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE**

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV Klasa: IX	
Tema (nga plani dymujor): Zhvillimi individual i njeriut	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): Shpjegon si kryhet frytnimi dhe formimi i zigotës. Përshkruan si zhvillohet shtatzënësia (graviditeti). Përshkruan zhvillimin embrional të njeriu (nga zigota deri të lindja). Përshkruan zhvillimin pasembrional të njeriu (të ndarë në faza). Numëron dhe përshkruan etapat e zhvillimit embrional dhe pasembrional të njeriu (përmes paraqitjes figurative të ciklit jetësor të njeriut).
Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara): I.6. Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikunadekuat, të përshtatshëm dhe të saktë, dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore. II.2 Përzgjedh informata nga burime të ndryshme, për një temë konkrete, i klasifikon ato në bazetë një kriteri të caktuar, dhe i përdor ato për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre. IV.1. Vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në grupe për zhvillimin e komunitetit, duke paraqitur në forma të ndryshme të të shprehurit shembuj konkretë nga jeta e përditshme.	
Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara): Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriu, të shtazët, të bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.	
ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Njësia mësimore: Pllenimi dhe shtatzënësia	
Fjalët kyçe: Zigotë, frytnim, pllenimi, morula, blastula, gastrula, embrioni	

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, laptopi, projektori (TV), fotografi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, TIK, Kimi, Matematikë.

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS
ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

IMAGJINATË E DREJTUAR

Gjatë kësaj faze, mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve ta shikojnë në ekran një video, në të cilën bëhet fjalë për frytnimin: https://www.youtube.com/watch?v=_5OvgQW6FG4.

U kërkon nxënësve që ta përcjellin me vëmendje videon, dhe pasi ta kenë përcjellë, fillon diskutimin se çfarë kanë parë në video, çfarë është e veçanta e videos etj.

DITARI DYPJESËSH

Mësimdhënësi/ja organizon në dyshe grupet e punës. Udhëzon nxënësit se çfarë duhet të lexojnë, duke mbajtur shënime, dhe të interpretojnë, duke plotësuar modelin e ditarit dypjesësh, si në tabelë. Në një rën anë do t'i shkruajnë konceptet kryesore, e përkrah saj do t'i sqarojnë këto koncepte me fjali të shkurtra dhe kuptimplota.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë plotësuar ditarin dypjesësh, fton ata për diskutim lidhur me sqarimet e koncepteve.

Gjithashtu, bazuar në fotografi, nxënësit japin sqarimet e nevojshme (p.sh. fazat e zhvillimit të embrionit).

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyese, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR**REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE**

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV Klasa: IX	
Tema (nga planidymujor): Evolucioni	Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor): Shpjegon teoritë e zhvillimit (evolucionit) të botës së gjallë. Analizon faktorët e ndryshëm evolutivë, që ndikuan në zhvillimin dhe përsosjen e qenieve të gjalla.
Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara): I.2. Përshkruan një ngjarje, të dhënë si detyrë, të lexuar ose të dëgjuar më parë, në formë verbale, vizuale ose me shkrim, duke ruajtur rrjedhën logjike të saj. I.6. Analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikunadekuat, të përshtatshëm dhe të saktë, dhe i bën ato pjesë të dosjes mësimore. I.1. Paraqet, në formë gojore ose të shkruar, grafike, me simbole, argumente të veçanta për ta sforcuar mendimin apo qëndrimin e vet për një problem nga fusha të caktuara.	
Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara): Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.	
ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE	
Njësia mësimore: Fosilet si dëshmi të jetës në Tokë	
Fjalët kyçe: fosilet, kohë gjeologjike, teoria e evolucionit	
Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore: Shpjegon teoritë e zhvillimit (evolucionit) të botës së gjallë; Analizon faktorët e ndryshëm evolutivë, që ndikuan në zhvillimin dhe përsosjen e qenieve të gjalla. Kriteret e suksesit: Defino termin evolucion; Veço karakteristikat e kohës gjeologjike.	

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV

Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Shpjegon teoritë e zhvillimit (evolucionit) të botës së gjallë.

Evolucioni

Analizon faktorët e ndryshëm evolutivë, që ndikuan në zhvillimin dhe përsosjen e qenieve të gjalla. Zbaton dhe komenton fjalorin dhepërkufizimet kryesore që kanë të bëjnë me evolucionin.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I-1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

II- 8. Identifikon, me anë të krahasimit, dallimet dhe ngjashmëritë midis ligjeve dhe dukurive që ndodhin në natyrë me ato në shoqëri, duke vënë në dukje lidhjen shkak - pasojë midis këtyre dukurive.

III. 7. Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për të mbeten ende të paqarta.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve te njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Faktorët evolutivë

Fjalët kyçe: seleksionim, mjedis, homologe, analoge, evolucion

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Analizon dëshmi të tjera për ta vërtetuar teorinë e evolucionit;

Vlerëson praninë e organeve homologe dhe analoge për ta vërtetuar farefisninë; Shpjegon termin luftë për mbijetesë.

Kriteret e suksesit:

Shpjego procesin e zhvillimit evolutiv përmes vargut paleontologjik te kali; Veço se çfarë vërtetojnë organet analoge;

Analizo rëndësinë e seleksionimit natyror.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatajetësore: Gjuhë dhe komunikim, Histori, Gjeografi.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

DISKUTIM PARAPRAK

Mësimdhënësi/ja i orienton nxënësit të mbledhin informacione, bazuar në njohuritë që ata kanë nga burime të ndryshme të informacionit për teoritë evolutive dhe seleksionimin natyror, po ashtu edhe për ndryshimet e llojeve.

Mësimdhënësi/ja drejton pyetjet:

Cilat argumente tregojnë që teoria e evolucionit është e vërtetë? Çfarë dini për seleksionimin natyror?

U lë pak kohë të mendojnë, e pastaj ta fillojnë diskutimin rreth përgjigjeve.

3. Shpjegoni termin ‘luftë për mbijetesë’;

4. Çfarë kuptojmë me seleksionim natyror?

5. Shpjego rëndësinë e seleksionimit natyror;

6. Shpjegoni kuptimin “mbijetesë e llojeve më të përshtatshme”;

7. Çfarë ndodh, nëse, për periudha të gjata kohore, brenda një lloji zhvillohen ndryshime, merr shembull ishullin Gallapagos.

KLLASTER

Pasi nxënësit kanë lexuar dhe kanë komentuar njësinë mësimore, mësimdhënësi/ja i fton ata ta punojnë një kllaster në formë të përmbledhjes, me njohuritë që tashmë i kanë fituar.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

Shkruani një ese deri në 500 fjalë për origjinën e jetës në tokë.

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IVKlasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Evolucioni**Rezultati i të nxënimit të temës (nga plani dymujor):**

Shpjegon origjinën e njeriut si produkt të përzgjedhjes natyrore dhe të kushteve jetësore.

Përshkruan origjinën e njeriut dhe numëron paraardhësit e tij.

Analizon racat njerëzore dhe kushtet që kanë ndikuar në lindjen e racave njerëzore.

Emëron racat kryesore dhe interpreton pikëpamjet pseudoshkencore për racat.

Shpjegon rregullimin e jetës shoqërore të njeriut (normat shoqërore, morale dhe ligjet juridike).

Rezultatet e të nxënimit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

I-5. Prezanton para të tjerëve një projekt për një temë të dhënë, të përgatitur vetë ose në bashkëpunim me grupin, duke gërshetuar format e komunikimit verbal, elektronik dhe veprimin praktik.

II-6 Demonstron zgjidhjen e një problemi (matematik, lingvistik etj.) bazuar në të dhënat tekstuale ose tekstuale numerike, eksperimentale të detyrës, e cila bëhet në klasë/shkollë apo jashtë saj, duke arsyetuar me gojë zbatimin e ecurive përkatëse për arritjen e rezultatit.

III-2. Shfrytëzon në mënyrë efikase fjalorët, enciklopeditë dhe teknologjinë informative apo burimet e tjera gjatë ndërtimit të një ideje ose projekti me bazë klase/shkollë ose jashtë saj.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Origjina e njeriut

Fjalët kyçe: Australopithecus, Homo habilis, Homo erectus, Homo sapiens, Njeriu neandertal

Rezultati/et e të nxënimit për orë mësimore:

Përshkruan origjinën e njeriut;

Analizon racat njerëzore dhe kushtet që kanë ndikuar në lindjen e racave njerëzore;

Emëron racat kryesore dhe interpreton pikëpamjet pseudoshkencore për racat;
Shpjegon rregullimin e jetës shoqërore të njeriut (normat shoqërore, morale dhe ligjetjuridike).

Kriteret e suksesit:

Numëro paraardhësit e njeriut;

Veço kushtet nëpër të cilat kanë jetuar racat njerëzore; Vlerëso rregullat e jetës shoqërore të njeriut.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatatjetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Histori, Gjeografi.

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË
E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

STUHI MENDIMESH

Gjatë kësaj faze, mësime/ndërmarrjet/veprimet u kërkon nxënësve t'i shpalosin mendimet e tyre lidhur me pyetjen "Cili është evolucioni i njeriut?". Sigurisht, nxënësit do të kenë mendime të ndryshme, dhe ato i shkruajnë në tabelë, për t'i krahasuar me mendimet e tyre në fund, që do të krijohen pasi ta kenë analizuar tekstin.

DITARI DYPJESËSH

Mësime/ndërmarrjet/veprimet organizon në dyshe grupet e punës. Udhëzon nxënësit se çfarë duhet të lexojnë, duke mbajtur shënime dhe çfarë duhet të interpretojnë, duke plotësuar modelin e ditarit dypjesësh, si në tabelë. Në njërin anë do t'i shkruajnë konceptet kryesore, e përkrah saj do t'i sqarojnë këto koncepte me fjali të shkurtra dhe kuptim-plota.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë plotësuar ditarin dypjesësh, fton ata për diskutim lidhur me sqarimet e koncepteve. Gjatë sqarimit të koncepteve, nxënësit bazohen edhe në figurat e librit.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë)

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV
Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Shëndeti, sjelljet dhe emocionet e njeriut

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Shpjegon konceptet dhe përkufizimet themelore të trupit të njeriut.

Analizon faktorët të cilët ndikojnë në shëndetin fizik dhe emocional të njeriut.

Vlerëson rolin e shëndetit për njeriun.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

1. Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

7 Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për tëmbeten ende të paqarta.

VI. 1. Praktikton të drejtat dhe detyrimet e qytetarisë në situata konkrete jetësore të përditshme, qoftë në klasë, qoftë në shkollë apo gjetiu (si: gjatë diskutimit, respektimit të mendimit të tjetrit etj).

VI. 6. Identifikon paragjykimet apo dukuritë jo të mira në klasë, në shkollë apo në komunitet, merr qëndrim ndaj tyre, duke propozuar veprime konkrete për luftimin e tyre.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke iu referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Shëndeti dhe sjellja

Fjalët kyçe: shëndeti, faktor mjedisor, faktor gjenetik, shëndet mendor

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Shpjegon konceptet dhe përkufizimet themelore të trupit të njeriut; Emërton faktorët që ndikojnë në shëndetin fizik dhe mendor.

Vlerëson rolin e shëndetit për njeriun;

Kriteret e suksesit:

Përshkruaj strukturën trupore të njeriut;

Sqaro kur kemi një shëndet fizik dhe një shëndet mendor të mirë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Histori, Edukatë qytetare.

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS
ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

STUHI MENDIMESH

Këtë orë mësimore mësimdhënësi/ja e fillon, duke pyetur nxënësit se çfarë kuptojnë me shëndet dhe, sigurisht, përgjigjet e tyre do të jenë të ndryshme ose do të jenë rreth kësaj përgjigjeje: Shëndeti është një gjendje e mirëqenies së plotë fizike, mendore dhe shoqërore, dhe jothjesht mungesa e ndonjë sëmundjeje. Shëndeti i mirë ndikon në parandalimin e stresit dhe mundëson një jetë më të gjatë, më aktive. Ne duhet të kuptojmë ç'është shëndeti i mirë, aktivitetet që një individ duhet t'i bëjë, në mënyrë që ta ruajë shëndetin e mirë.

Mendimet e nxënësve shkruhen në tabelë në formë konceptesh, në mënyrë që të bëhet një përmbledhje në fund të orës mësimore.

MBAJTJE E STRUKTURUAR E SHËNIMEVE

Mësimdhënësi/ja paraqet në tabelë një organizues grafik që thekson veçoritë e shëndeti mendor dhe fizik. Nxënësit do të mbajnë shënime për informacionin e duhur në hapësirat, në skicën e grafikut, duke përshkruar dhe duke analizuar faktorët e ndryshëm që ndikojnë në shëndetin e njeriut. Mësimdhënësi/ja kërkon nga nxënësit që ta respektojnë plotësimin e kutive në rrugë logjike, pasi të kenë lexuar në dyshe një fragment të caktuar. Është me rëndësi që çdo kuti të ketë të dhëna të caktuara, fakte që ata i gjejnë në tekst dhe i plotësojnë hap pas hapi.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë plotësuar organizuesin grafik, fton ata për diskutim lidhur me sqarimet e koncepteve.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV
Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Shëndeti, sjelljet dhe emocionet e njeriut

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Shpjegon konceptet dhe përkufizimet themelore të trupit të njeriut.

Analizon faktorët të cilët ndikojnë në shëndetin fizik dhe emocional të njeriut.

Vlerëson rolin e shëndetit për njeriun.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

- **1.** Transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete, në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit.

7 Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për tëmbeten ende të paqarta.

VI 1. Praktikon të drejtat dhe detyrimet e qytetarisë në situata konkrete jetësore të përditshme, qoftë në klasë, qoftë në shkollë apo gjetiu (si: gjatë diskutimit, respektimit të mendimit të tjetrit etj.).

VI-6. Identifikon paragjykimet apo dukuritë jo të mira në klasë, në shkollë apo në komunitet, merr qëndrim ndaj tyre, duke propozuar veprime konkrete për luftimin e tyre.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Shëndeti fizik dhe emocional

Fjalët kyçe: shëndeti, faktor mjedisor, faktor gjenetik, shëndet mendor

Rezultati/et e të nxënësve për orë mësimore:

Shpjegon konceptet dhe përkufizimet themelore të trupit të njeriut; Emërton faktorët që ndikojnë në shëndetin fizik dhe mendor.

Vlerëson rolin e shëndetit për njeriun;

Kriteret e suksesit:

Përshkruaj strukturën trupore të njeriut;

Sqaro kur kemi një shëndet fizik dhe një shëndet mendor të mirë.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Histori, Edukatë qytetare.

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË
E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

STUHI MENDIMESH

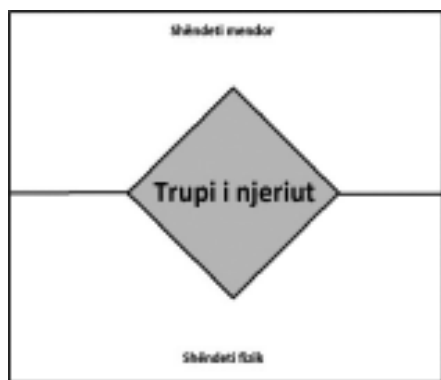
Këtë orë mësimore mësuesi/ja e fillon, duke pyetur nxënësit se *çfarë* kuptojnë me shëndet dhe, sigurisht, përgjigjet e tyre do të jenë të ndryshme ose do të jenë rreth kësaj përgjigjeje: Shëndeti është një gjendje e mirëqenies së plotë fizike, mendore dhe shoqërore, dhe jothjesht mungesa e ndonjë sëmundjeje. Shëndeti i mirë ndikon në parandalimin e stresit dhe mundëson një jetë më të gjatë, më aktive. Ne duhet të kuptojmë ç'është shëndeti i mirë, aktivitetet që një individ duhet t'i bëjë, në mënyrë që ta ruajë shëndetin e mirë.

Mendimet e nxënësve shkruhen në tabelë në formë konceptesh, në mënyrë që të bëhet një përmbledhje në fund të orës mësimore.

MBAJTJE E STRUKTURUAR E SHËNIMEVE

Mësuesi/ja paraqet në tabelë një organizues grafik që thekson veçoritë e shëndeti mendor dhe fizik. Nxënësit do të mbajnë shënime për informacionin e duhur në hapësirat, në skicën e grafikut, duke përshkruar dhe duke analizuar faktorët e ndryshëm që ndikojnë në shëndetin e njeriut. Mësuesi/ja kërkon nga nxënësit që ta respektojnë plotësimin e kutive në rrugë logjike, pasi të kenë lexuar në dyshe një fragment të caktuar. *Është* me rëndësi që *çdo* kuti të ketë

të dhëna të caktuara, fakte që ata i gjejnë në tekst dhe i plotësojnë hap pas hapi.

Shëndeti fizik ruhet, duke u kujdesur për zvogëlimin e rrezikut nga një dëmtim ose pakujdesi shëndetësore, të tilla si: zvogëlimi i rreziqeve në vendin e punës, përdorimi i mjeteve kontraceptive gjatë marrëdhënieve seksuale, të praktikuarit e higjienës trupore, largimi nga përdorimi i duhanit, i alkoolit ose i drogave ilegale, marrja e vaksinave të rekomanduara për një gjendje apo vend specifik kur udhëtojmë, marrja e trajtimit mjekësor për ta ruajtur ekuilibrin e shëndetit, kur është e nevojshme.

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë plotësuar organizuesin grafik, fton ata për diskutim lidhur me sqarimet e koncepteve.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Shëndeti, sjelljet dhe emocionet e njeriut**Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):**

Respekton diversitetin në seksualitet dhe orientimin seksual.

Argumenton përparësitë dhe rreziqet gjatë marrjes së vendimit rreth marrëdhënieve seksuale.

Diskuton për shtatzëninë, duke analizuar prindësinë në moshë të re (adoleshencë).

Analizon të drejtat riprodhuese dhe identifikon stigmën, diskriminimin, abuzimin etj., në situata të ndryshme.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

III. 7 Shfrytëzon teknika të ndryshme në mënyrë të efektshme gjatë të nxënit të temës së dhënë, duke veçuar informatat që i kupton nga informatat e reja, të panjohura, si dhe informatat që për tëmbeten ende të paqarta.

V. 7. U shpjegon moshatarëve, me forma dhe mjete të ndryshme të komunikimit, rëndësinë e identifikimit të personave dhe shërbimeve kompetente, veç e veç, të nevojshme për mbështetje në situata që konsiderohen potencialisht të rrezikshme për shëndetin fizik dhe mendor.

V. 9. Reagon ndaj sjelljeve asociale të moshatarëve, duke identifikuar shkaqet e shfaqjes dhe pasojat e mundshme për shëndetin dhe mirëqenien e individit nga dukuritë dhe shprehjet negative (p.sh., përdorimi i duhanit, i alkoolit apo i drogës).

VI. 6. Identifikon paragjykimet apo dukuritë jo të mira në klasë, në shkollë apo në komunitet, merr qëndrim ndaj tyre, duke propozuar veprime konkrete për luftimin e tyre.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla, shkaktarëve të sëmundjeve të njeriut, shtazëve, bimëve dhe mënyrave të kontrollit të tyre, metabolizmit, zhvillimit individual të njeriut dhe evolucionit të qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Diversiteti në seksualitet

Fjalët kyçe: heteroseksual, homoseksual, biseksual, abuzim, partner

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Shpjegon diversitetin në seksualitet dhe orientimin seksual;

Sqaron pse pasojat e abuzimit janë veçanërisht të rënda në moshën adoleshente.

Kriteret e suksesit:

Dallo orientimet seksuale;

Trego shkaqet e abuzimit seksual në moshën e adoleshencës.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, tabela, shkumësi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situata

jetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Edukatë qytetare.

PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË

E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE

DI/DUA TË DI/MËSOVA

Mësimdhënësi/ja shkruan në tabelë tabelën “Di/Dua të di/ Mësova” dhe kërkon që edhe nxënësit ta punojnë të njëjtën në fletoret e tyre. Në kolonën Di ata do të shkruajnë *çfarë* dinë për diversitetin seksual, abuzimin seksual, sigurisht nuk do të kenë shumë vështirësi në plotësimin e kolonës së parë, pasi këta terma tashmë janë të njohur për ta. Pasi ta plotësojnë këtë kolonë për disa minuta, u kërkon disa nxënësve që mendimet e tyre t’i shkruajnë në tabelë.

Pataj, kërkon nga nxënësit që ta lexojnë tekstin nga libri. Pas leximit, i udhëzon ata që të shkruajnë pyetje në kolonën Dua të di, pra çfarë ata duan të dinë më shumë lidhur me tekstin që lexuan. Ndërsa për pyetjet që nxënësit kanë shkruar fillimisht, pyeten nëse dinë të përgjigjen, pastaj nëse nuk ka përgjigje, atëherë mësimdhënësi/ja u jep përgjigje. Kështu nxënësit plotësojnë kolonën Mësova.

<i>Di</i>	<i>Dua të di</i>	<i>Mësova</i>

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyese, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV

Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Shëndeti, sjelljet dhe emocionet e njeriut

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Shpjegon shkaqet e paraqitjes së sëmundjeve seksuale dhe vlerëson rolin e higjienës personale për evitimin e tyre. Emërton disa sëmundje që lidhen me seksin dhe përshkruan si shfaqen ato.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

V.7. U shpjegon moshatarëve, me forma dhe mjete të ndryshme të komunikimit, rëndësinë e identifikimit të personave dhe të shërbimeve kompetente, veç e veç, të nevojshme për mbështetje në situata që konsiderohen potencialisht të rrezikshme për shëndetin fizik dhe mendor.

V.8. Përshkruan mundësitë, rreziqet dhe pasojat e infeksioneve dhe sëmundjeve seksualisht të transmetueshme dhe sqaron mënyrat dhe mjetet për parandalimin e tyre, duke përdorur forma të ndryshme të prezantimit (të folur, të shkruar, grafike, pllakate, pamflete, lojë teatrale, performancë artistike etj.).

V.9. Reagon ndaj sjelljeve asociale të moshatarëve, duke identifikuar shkaqet e shfaqjes dhe pasojat e mundshme për shëndetin dhe mirëqenien e individit nga dukuritë dhe shprehjet negative (p.sh., përdorimi i duhanit, i alkoolit apo i drogës).

VI.6. Identifikon paragjykimet apo dukuritë jo të mira në klasë, në shkollë apo në komunitet, merr qëndrim ndaj tyre, duke propozuar veprime konkrete për luftimin e tyre.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriut, të shtazëve, të bimëve dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njëësia mësimore: Sëmundjet seksualisht të transmetueshme

Fjalët kyçe: kërpudha kandida, trichomonas vaginalis, gonorea, herpesi gjenital

<p>Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore: Shpjegon shkaqet e paraqitjes së sëmundjeve seksuale; Vlerëson rolin e higjienës personale; Përshkruan disa sëmundje që lidhen me seksin; Kriteret e suksesit: Emërto disa sëmundje që lidhen me seksin; Numëro shkaqet e shfaqjes së sëmundjeve seksuale; Argumento rolin e higjienës personale.</p>
<p>Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore: Libri Biologjia 9, tabela, shkumësi.</p>
<p>Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatatjetësore: Gjuhë dhe komunikim, Edukatë qytetare.</p>
<p>PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE</p>
<p>STUHI MENDIMESH</p> <p>Gjatë kësaj faze, mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve t'i shpalosin mendimet e tyre lidhur me temën “Sëmundjet seksualisht të transmetueshme dhe roli i higjienës personale për evitimin e tyre”. Sigurisht nxënësit do të kenë njohuri paraprake, sepse këta tema janë diskutuar edhe në shkollimin e mëhershëm.</p> <p>DITARI DYPJESËSH</p> <p>Mësimdhënësi/ja organizon në dyshe grupet e punës. Udhëzon nxënësit se çfarë duhet të lexojnë, duke mbajtur shënime dhe çfarë duhet të interpretojnë, duke plotësuar modelin e ditarit dypjesësh, si në tabelë. Në njëri anë do t'i shkruajnë konceptet kryesore, e përkrah saj do t'i sqarojnë këto koncepte me fjali të shkurtra dhe kuptimplota.</p> <p>Shembull:</p>
<p>RRJETI I DISKUTIMIT</p> <p>Pasi nxënësit ta kenë plotësuar ditarin dypjesësh, fton ata për diskutim lidhur me sqarimet e koncepteve. Gjatë sqarimit të koncepteve nxënësit bazohen edhe në figurat e librit.</p>
<p>VLERËSIMI I NXËNËSVE</p>
<p>Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).</p>
<p>DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR</p>
<p>REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE</p>

ASPEKTET E PËRGJITHSHME TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Fusha kurrikulare: Shkencat e natyrës Lënda: Biologji Shkalla e kurrikulës: IV
Klasa: IX

Tema (nga plani dymujor):

Shëndeti, sjelljet dhe emocionet enjeriut

Rezultati i të nxënit të temës (nga plani dymujor):

Emërton dhe dallon sëmundjet trashëguese të njeriut.

Vlerëson rolin e shëndetit për njeriun.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat kryesore të shkallës (të synuara):

V. 7. U shpjegon moshatarëve, me forma dhe mjete të ndryshme të komunikimit, rëndësinë e identifikimit të personave dhe të shërbimeve kompetente, veç e veç, të nevojshme për mbështetje në situata që konsiderohen potencialisht të rrezikshme për shëndetin fizik dhe mendor.

V.8. Përshkruan mundësitë, rreziqet dhe pasojat e infeksioneve dhe sëmundjeve seksualisht të transmetueshme dhe sqaron mënyrat dhe mjetet për parandalimin e tyre, duke përdorur forma të ndryshme të prezantimit (të folur, të shkruar, grafike, pllakate, pamflete, lojë teatrale, performancë artistike etj.).

V.9. Reagon ndaj sjelljeve asociale të moshatarëve, duke identifikuar shkaqet e shfaqjes dhe pasojat e mundshme për shëndetin dhe mirëqenien e individit nga dukuritë dhe shprehjet negative (p.sh., përdorimi i duhanit, i alkoolit apo i drogës).

VI.6. Identifikon paragjykimet apo dukuritë jo të mira në klasë, në shkollë apo në komunitet, merr qëndrim ndaj tyre, duke propozuar veprime konkrete për luftimin e tyre.

Rezultatet e fushës së kurrikulës (të synuara):

Dallon dhe krahason ndërtimin dhe funksionin e qelizës, indeve, organeve dhe sistemeve të organeve, duke u referuar biodiversitetit të qenieve të gjalla. Dallon shkaktarët e sëmundjeve të njeriu, te shtazët, te bimët dhe mënyrat e kontrollit të tyre, metabolizmin, zhvillimin individual të njeriut dhe evolucionin e qenieve të gjalla. Shpjegon rolin e karbohidrateve, mineraleve, lipideve, proteinave, vitaminave, ujit dhe fibrave për dietë të shëndetshme dhe llogarit nevojën ditore për energji nga ushqimet e konsumuara.

ASPEKTET SPECIFIKE TË PLANIT TË ORËS MËSIMORE

Njësia mësimore: Sëmundjet trashëgimore

Fjalët kyçe: monogjene, poligjenike, fenilketonuria, anemia mesdhetare – Beta talasemia, sindroma Marfan

Rezultati/et e të nxënit për orë mësimore:

Dallon sëmundjet trashëguese të njeriut. Përshkruan sëmundjen e anemisë mesdhetare;

Kriteret e suksesit:

Emërto disa sëmundje trashëguese te njeriu;

Numëro shkaqet e shfaqjes së sëmundjeve trashëguese; Vlerëso rolin e shëndetit për njeriun.

Burimet, mjetet e konkretizimit dhe materialet mësimore:

Libri Biologjia 9, tabela, shkumësi.

Lidhja me lëndët e tjera mësimore dhe/apo me çështjet ndërkurrikulare dhe situatatjetësore:

Gjuhë dhe komunikim, Edukatë qytetare.

**PËRSHKRIMI I METODOLOGJISË DHE VEPRIMTARITË
E PUNËS ME NXËNËS GJATË ORËS MËSIMORE**

STUHI MENDIMESH

Gjatë kësaj faze, mësimdhënësi/ja u kërkon nxënësve t'i shpalosin mendimet e tyre lidhur me temën "Sëmundjet trashëguese te njeriu". Sigurisht, nxënësit/et do të kenë mendime të ndryshme, të cilat do t'i shpalosin.

DITARI DYPJESËSH

Mësimdhënësi/ja organizon në dyshe grupet e punës. Udhëzon nxënësit/et se çfarë duhet të lexojnë, duke mbajtur shënime dhe çfarë duhet të interpretojnë, duke plotësuar modelin e ditarit dypjesësh, si në tabelë. Në njërën anë do t'i shkruajnë konceptet kryesore, e përkrah saj do t'i sqarojnë këto koncepte me fjali të shkurtra dhe kuptimplota.

Shembull:

Konceptet	Sqarimet
Sindroma daun	
Fibroza cistike	
Anemia me qeliza drapër	
Daltonizmi	
Huntington	
Hemofilia	
Distrofia muskulore	

(shembull)

RRJETI I DISKUTIMIT

Pasi nxënësit ta kenë plotësuar ditarin dypjesësh, fton ata për diskutim lidhur me sqarimet e koncepteve. Gjatë sqarimit të koncepteve nxënësit bazohen edhe në figurat e librit.

VLERËSIMI I NXËNËSVE

Vlerësim për nxënie (informatë kthyesë, vlerësim i ndërsjellë).

DETYRAT DHE PUNA E PAVARUR

REFLEKTIM PËR RRJEDHËN E ORËS MËSIMORE

TEST PERIUDHA E PARË

1. Cili nga individët e mëposhtëm është homozigotë recesiv?

- a) AA;
- b) Aa;
- c) aa.

2. Një individ daltonik ka gjenotipin:

- a) X D Y.
- b) X d Y.
- c) X D X D.
- d) X Y D.

3. Shkenca që merret me studimin e trashëgimisë quhet:

- a) Fiziologji;
- b) Zoologji;
- c) Gjenetikë;
- ç) Biologji zhvillimi.

4. Një segment i ADN-së ka këtë vijueshmëri nukleotidesh: G C G A T T G A C T C G.

Shkruani vargun përplotësues të ADN-së.

5. Cilat janë ngjashmëritë dhe dallimet gjatë procesit të zhvillimit embrional tek organizmat e ndryshëm?

6. Cilat janë fazat kryesore të zhvillimit embrional tek ujëtokësorët (shpjego shembullin e bretkosës)?

7. Cilat janë fazat kryesore të zhvillimit embrional te shpendët (shpjego shembullin e vezës te pulat)?

8. Sa kohë dhe çfarë kushtesh i duhet vezës që të çelë zogun?

TEST PERIUDHA E DYTË

1. Ku ndodh gametogjeneza? Po ovogjeneza?
2. Krahaso spermatogjenezën me ovogjenezën.
3. Ku ndryshojnë spermatozoidet nga vezët?
4. Shkruani fjalët e duhura në vendet bosh spermatogjenezë, gametogjenezë, vezoret, ovogjenezë, testikujt. Procesi i formimit të qelizave seksuale (gametëve) quhet _____. Ky proces ndodh përkatësisht te meshkujt, në organet kryesore seksuale, që janë _____, dhe te femrat, në organet kryesore seksuale, që janë _____. Procesi i formimit të spermatozoideve quhet _____, ndërsa ai i formimit të vezëve quhet _____.
5. Emërtoni fazat e zhvillimit embrional në figurën e mëposhtme.
 - a. _____
 - b. _____
 - c. _____
 - d. _____
 - e. _____
 - f. _____
 - g. _____

REFERENCA

1. Korniza Kurrikulare e Arsimit Parauniversitar të Republikës së Kosovës, Prishtinë, 2016.
2. Kurrikula Bërthamë e Arsimit të Mesëm të Ulët të Kosovës, gusht, 2016.
3. Kurrikulat lëndore/programet mësimore për lëndën *Biologji 9*, Prishtinë, Kosovë.
4. Udhëzuesi praktik për zbatim të kurrikulës.

Katalogimi në botim – (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

37.016:57(072)(075.2)

Shabiu, Besnik

Biologjia 9 : libër për mësuesin/en : për klasën e 9-të të
arsimit 9-vjeçar / Besnik Shabiu. - Prishtinë : Pegi, 2024. - 86 f.
: ilustr. ; 20.7 x 28 cm

ISBN 978-9951-843-13-3